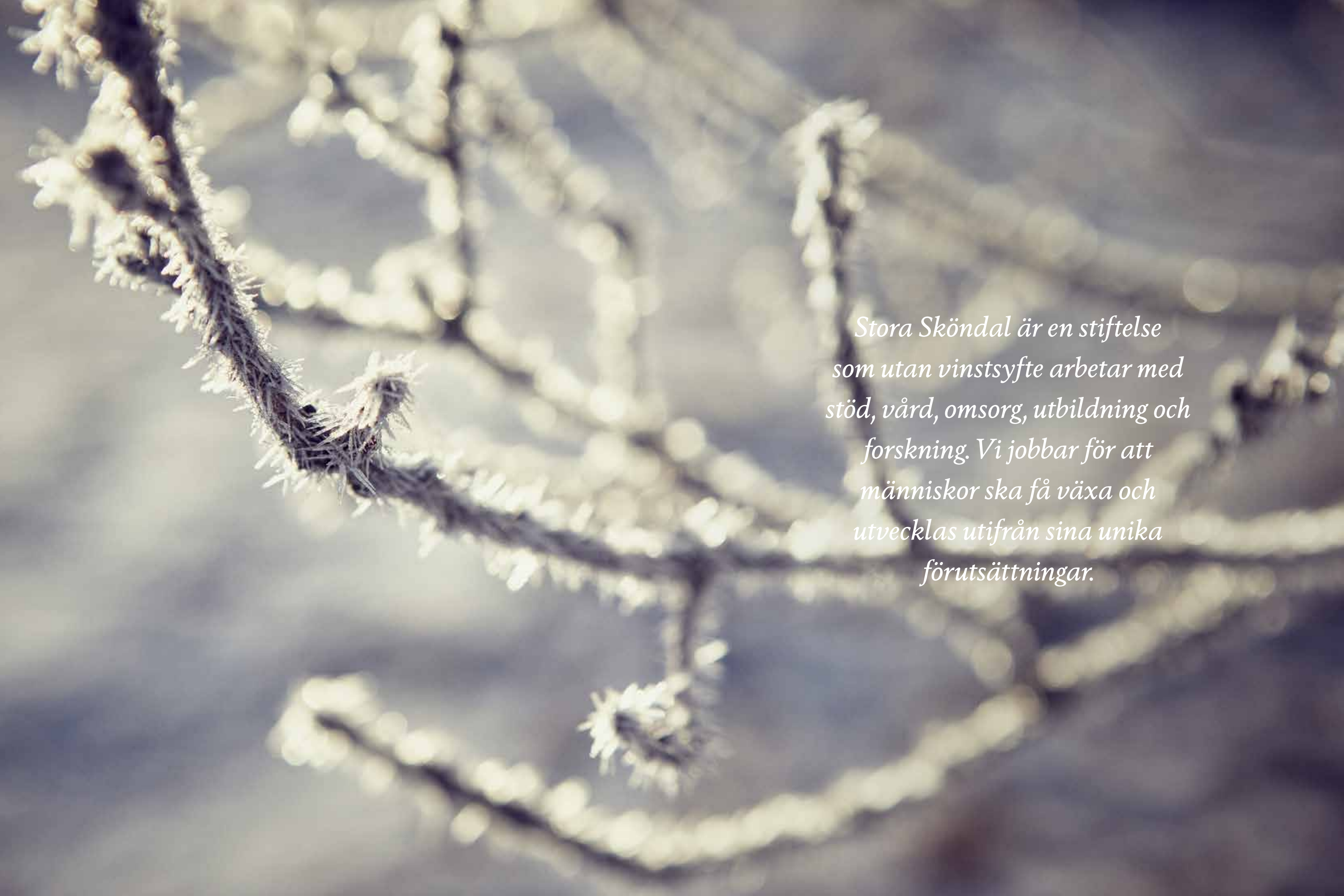

A photograph of a man in a blue t-shirt and dark trousers walking up a wide, ornate staircase. The staircase has a red and black checkered carpet runner and a silver metal railing. The background features a large, ornate gold-framed mirror on the right wall, a large painting of a religious scene in a gold frame above the stairs, and a smaller framed picture on the left wall. To the left of the stairs, there is a round wooden table with a vase of flowers and a red chair. A large, ornate chair with a cream-colored seat is in the foreground on the left. The overall atmosphere is elegant and sophisticated.

Årsberättelse 2016

*Stora Sköndal är en stiftelse
som utan vinstsyfte arbetar med
stöd, vård, omsorg, utbildning och
forskning. Vi jobbar för att
människor ska få växa och
utvecklas utifrån sina unika
förutsättningar.*

Innehåll

Åsa har ordet	7
Året i siffror	8
Vår historia.....	10
Ögonblick från året som gick	12
Förändring och framsteg.....	14

Våra verksamheter	17
Äldreomsorg	18
Korttidsboende.....	19
<i>Eleonora Nordquist, Kyrkbyn</i>	20
Förskola.....	22
Gruppbostad LSS	23
Träningslägenheter	23
<i>Danilo och Filippa, Lilla Tollare</i>	24
Pilbacken.....	26
Ersta Sköndal Bräcke högskola	27
<i>Abbas Abdirisak Moalim, Pilbacken</i>	28
Neurologisk rehabilitering	30
Fastigheter	31
Daglig verksamhet	31
<i>Mia Främberg, socionom och kurator</i>	32
Socialpsykiatri.....	34
Dagverksamhet	35
<i>Siv Molin, verksamhetschef Nybacken</i>	36
Diakonala enheten	38
Handikappbad.....	39
<i>Annika Löfgren, diakon och enhetschef</i>	40

Årsredovisning 2016	43
Direktion	44
Ledningsgrupp	45
Siffror	46
Förvaltningsberättelse	47
Främjande av ändamålen	47
Väsentliga händelser under räkenskapsåret	48
Ekonomi och verksamhet	48
Resultatöversikt och nyckeltal 2012–2016	50
Resultaträkning	51
Balansräkning	52
Kassa flödesanalys	54
Notanteckningar	59
Revisionsberättelse.....	68

Åsa har ordet

Året 2016 var ett år av förändring, både i vår verksamhet och i samhället i stort. Vi öppnade nya verksamheter på Stora Sköndals område och i Nacka, samtidigt som vi med stor sorg fick stänga vårt asylboende på grund av den ändrade migrationspolitiken.

Det blev en höst av uppbrott för de människor som rotat sig här i Sköndal och för våra anställda, en tung period för alla inblandade. Samtidigt har det varit fantastiskt att se engagemanget och styrkan hos medarbetare, volontärer och boende på området. Det är betryggande att få uppleva denna kraft och omtanke, när andra röster i samhället gör sig hörda.

Våra medarbetare är hjärtat i verksamheten, och vi kan glädjas åt att vår medarbetarundersökning visade att nöjdheten ökade under året. Under 2017 ska vi bli en ännu bättre arbetsgivare, för att även i fortsättningen kunna behålla och attrahera den bästa och mest engagerade personalen.

Stora Sköndals ekonomi har under flera år varit ansträngd, till största del på grund av det stora underhållsarbete vi behövt genomföra på mark och byggnader. Under 2016 har resultatet påverkats negativt av uppstarter och omprofileringar av verksamheter, något som alltid är kostsamt. Att både öppna och stänga asylboendet har också belastat ekonomin.

Som direktör för Stiftelsen Stora Sköndal känner jag mig privilegierad över att få arbeta med sådant som betyder så mycket för så många. Jag tänker på våra boende, patienter, förskolebarn, ungdomar, medarbetare och närstående. Det är för dessa vi nu är i förändring. Vi vill utvecklas och bli ännu bättre och för det krävs det lyhördhet, mod och tydlighet. Med en stark och trygg värdegrund och kloka, duktiga och nyfikna medarbetare, har vi alla förutsättningar att bli det självklara valet för både kunder och medarbetare.

Under 2017 kommer vi etablera oss i Vällingby, samt genom ett nytt café i Kristinahuset och ett växthus fortsätta utveckla området Stora Sköndal till ett utflyktsmål och en mötesplats för många människor. Jag hoppas att få möta dig där!

Med siktet inställt på ett samhälle med självklar plats för alla,

ÅSA HALLGREN, DIREKTÖR

Året i siffror

81

medarbetare utbildades i
Grundläggande
Brandskydd

90

medarbetare sprang
Blodomloppet i juni
och njöt av picknick
tillsammans

1

handikappbad
Stockholms enda utomhus!

12

4

8

12 Ingrid, 8 Gunnar (vanligaste
namnen på våra äldreboenden) och
4 Oliver på förskolan Lilla Sköndal

75

volontärer
hade vi under 2016.
Vardagshjältar!

15

språk talas
på neurologen

svenska,
engelska, tyska,
spanska, estniska,
finska, tjeckiska, ryska,
ungerska, thailändska,
hindi, franska, polska,
japanska, meänkieli

9000

lökar planterade hösten 2016
= blomsterfyrverkeri
våren 2017

15

egenodlade gurkor på Solgården

700

fredagsdrinkar
serverade på
Solgården

25

pizzor inköpta
på lokala pizzerian
för V75-vinster

40

rullstolar fick
plats i kyrkan när
vi sjöng in julen.
Hjärterum!

728

gympapass på
Solgårdens äldreboende

2000 deltagare under året i kyrkstunder och musikstunder

En modern vision med ett tidlöst budskap

Verksamheten på Stora Sköndal har sina rötter i 1890-talets Sverige. Industrialismen medförde stora folkomflyttningar och år av missväxt gjorde misären stor. Staten hade tagit över socialvården från kyrkan, men led stor brist på utbildad personal. En önskan föddes att inom kyrkan utbilda människor till socialt arbete, visionen var att ”omsätta den kristna tron i praktiken”.

Stora Sköndal köptes år 1905 av Svenska Diakonisällskapet, med ambitionen att här utbilda diakoner och socialarbetare. Det var en våghalsig plan och det saknades pengar till köpesumman, men övertygelsen hos organisationen var stor och till slut gick köpet i lås.

Verksamheten på Stora Sköndal hade redan från början två tydliga delar: utbildning och vård. Utbildning av diakoner och socialarbetare inleddes, samtidigt som det på området öppnades ett vårdhem för epileptiker med fem platser. Efter ett par år kunde man också öppna ett vårdhem för alkoholister. På utbildningarna var det, precis som idag, viktigt att varva teori och praktik. Den praktiska delen kunde bestå av jordbruks- och vårdhemsarbete, men också församlingsarbete och hembesök, för att öka förståelsen för hur man på bästa sätt kunde avhjälpa nöden hos utsatta familjer. En social linje startades 1948 och där fick även kvinnor utbildning och vigning från Stora Sköndal och den första kvinnliga diakonen vigdes 1978.

Verksamheten på Stora Sköndal växte och byggdes ut med åren, och kom att omfatta bland annat arbetsterapi, parkarbete, snickeri och möbelstoppning. Patienterna erbjöds också

sjukgymnastik. Fram till 1950-talet bedrevs jordbruksarbete på platsen, vilket bidrog till att man under lång tid var självförsörjande. Här jobbade anställda tillsammans med diakonelever och patienter. Många bodde och verkade här under hela sitt liv. Verksamheten ökade under 50- och 60-talen och omfattade nu ca 250 patienter, under samma tid växte senior- och äldreboendet fram. 1959 startades kyrkomusikerutbildningen och arbetet med handikappbadet inleddes 1961. Epileptikervården avvecklades 1977 och i stället startade en neurologisk eftervårdsklinik som idag är Neurologiska Rehabiliteringskliniken.

Sedan 1905 har verksamheten inom Stiftelsen Stora Sköndal utvecklats, förändrats och förbättrats. Vissa delar består, andra är helt nya. Men en sak förändras inte: Vi arbetar fortfarande utifrån övertygelsen om alla människors lika värde. Och vi utför vårt uppdrag i människans tjänst.

Kung Carl XVI, som då var kronprins, besöker Stora Sköndal på 75-årsjubileet i augusti 1973.

Pastor Hugo Berggrens blickar ut över Drevviken från bryggan omkring år 1910.

Båtarna Maj och Trögelina på Drevviken på 1910-talet.

Luciatåg – en alltid återkommande tradition på Stora Sköndal, här från år 1944.

Ögonblick från året som gick

13 gilla-markeringar

storaskondal Invgivning av Villa och Lilla Tolfare i Nacka. Gästerna njuter av den soliga takterrassen! #storaskondal #stiftelsenstoraskondal #villatolfare #tolfare

Gillas av dan_lepp_fotograf och 13 andra

storaskondal "Vi undersöker hur regnet åker ner för backen" - barnen på förskolan Lilla Sköndal. #stiftelsenstoraskondal #storaskondal #lillasköndal

Gillas av dan_lepp_fotograf och 25 andra

storaskondal Två helddagar med alla medarbetare i fokus. Inspiration, överraskningar och härligt umgänge tillsammans. Allt för att bli ännu... mer

Gillas av dan_lepp_fotograf och 49 andra

storaskondal Solen fortsätter att skina och här inne lyser våra medarbetare. Andra dagen tillsammans för gemensam pepp inför hösten... mer

38 gilla-markeringar

storaskondal Abassa 17 år har bott två år på vårt hem för ensamkommande ungdomar. I helgen tjuvade han sig som serie-segrare i Sankt Eskuspen... mer

Gillas av dan_lepp_fotograf och 31 andra

storaskondal På Dagiljan, en av våra verksamheter för yngre med demenssjukdom, är att läsa en tummad receptbok, vispa, dekorera med... mer

Gillas av dan_lepp_fotograf och 28 andra

storaskondal Happy Halloween! Gäller att hantera knivar och pumpor på bästa sätt för snyggast resultat. Enensto från Ung Örnong och Srv, 91... mer

Gillas av dan_lepp_fotograf och 28 andra

storaskondal En onsdag där vi vaknade upp till omvälvande händelser i den stora världen och ett vitt snötäcke i den lilla. I dag hade vi röret på... mer

Gillas av dan_lepp_fotograf och 39 andra

storaskondal Champagne och släktarna i taktet. 7 rätt på V75 när boende och personal kombinerat skicklighet med tur. Britt-Marie 98 år, en av... mer

Gillas av dan_lepp_fotograf och 30 andra

storaskondal Renovering av herregård pågår. Här ska vi öppna café och lunchrestaurang nästa år där bland annat människor med funktionsnedsättning... mer

28 gilla-markeringar

storaskondal Du är grym Seppo - nu kan din hand hjälpa dig med matlagning när och hur du vill! Efter två stroke som lett till nedsatt rörelseförmåga... mer

31 gilla-markeringar

storaskondal Integrationskör och språktjänst. Raderna "jag kan säga förutan vind, jag kan ro utan åror" följdes snabbt av kommentaren "jag tror... mer

31 gilla-markeringar

storaskondal Elsa 92 är mitt i adventsspyelet. "Annyliss är min favorit, men nuförtiden finns ju så många olika, jultexten". Vilken är din... mer

20 gilla-markeringar

storaskondal Du vet väl att vi har en gåendighet på området Stora Sköndal? Har du längt att äka eller vill slippa stressa hem kan en övernattnng... mer

19 gilla-markeringar

storaskondal Vintennmarknad minns värmarknad: en kund visar glatt upp hur gott våra solströnmädder i hennes rabatt i somras. Fina möten med... mer

9 gilla-markeringar

storaskondal "Låt mig sova" "Ä jag i himlen?" När personalen kussar för de boende lämnas ingen oberörd. #stiftelsenstoraskondal #storaskondal #lucia

Gillas av dan_lepp_fotograf och 41 andra

storaskondal Firbesök hos Stora Sköndal i dag. På våra äldreboenden väcker hästen Hasse känslor, minnen och nyfikenhet. Och han är så mjuk att... mer

133 visningar

storaskondal Emilik 14 år, prao på förskolan Lilla Sköndal. "Man pratar om andra saker här än i skolan, här det luktar missstänksamt brukar jag fråga... mer

Gillas av dan_lepp_fotograf och 35 andra

storaskondal Hej torsdag! Vi tycker mycket om när du bjuder på sol och färgsprakt. #stiftelsenstoraskondal #storaskondal

Gillas av dan_lepp_fotograf och 40 andra

storaskondal Hej fredag! Elbilarna är populära. Inge och Erik, 90 år, far med aktivitetscoacherna på utflykt. "En bra start på helgen... mer

Gillas av dan_lepp_fotograf och 37 andra

storaskondal 🍁 Här på Stora Sköndal är våra ledord något att kunna luta sig emot när man känner sig pepp, står för en utmaning, vill vara med... mer

122 visningar - Gillas av dan_lepp_fotograf

storaskondal - Så mycket socker! Det var så jag tänkte! Så mycket socker! Abassa 17 år som bor på Stora Sköndal, Ålskar... mer

44 gilla-markeringar

storaskondal Hjärtan åt alla. Efter två dagars bakning och buketterangemang av fantastiska medarbetare missar ingen att det är Alla... mer

Stora Sköndal
på sociala medier:

 [instagram.com/
storaskondal](https://www.instagram.com/storaskondal)

 [facebook.com/
storaskondal](https://www.facebook.com/storaskondal)

 [linkedin.com/
storaskondal](https://www.linkedin.com/storaskondal)

12

13

Förändring och framsteg

2016 var ett händelserikt och intensivt år för alla som verkar på Stora Sköndal. Här berättar direktor Åsa Hallgren om några av de största händelserna under året, och hur de påverkar det kommande arbetet.

“I Nacka öppnade vi Villa Tollare, ett vård- och omsorgsboende, och förskolan Lilla Tollare under samma tak. Här kan veteraner och nybörjare mötas. Vi ser med stor framtidstro på möjligheterna för båda verksamheterna, i takt med att området Tollare utvecklas och fler och fler flyttar in.

Vårt första LSS-boende (LSS – lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) öppnade på Stora Sköndal, med möjlighet för de boende att välja mellan både enrummare och tvårummare, något som gör det möjligt att leva tillsammans med en partner utan att behöva trängas på en mycket liten yta. Vår nyöppnade dagverksamhet Dagliljan, för yngre personer med demenssjukdom, stärker vårt erbjudande för målgruppen tillsammans med vårt boende Björkgården. Björkgården är ett nystartat mindre boende för denna diagnosgrupp, där alla lägenheter är i markplan och har tillgång till en fin uteplats och tomt.

Förändringarna i migrationspolitiken gjorde att vi stängde vårt asylboende under slutet av året, något vi genomförde med stor sorg. Nu hyr vi ut flera av våra bostäder på området till nyanlända genom Stockholms stad, och där kommer volontärernas samlade erfarenhet och kunskap till stor nytta.

I Sundbyberg sade vi upp vårt avtal med kommunen för att driva vård- och omsorgsboendet Ekbacken. Villkoren för de förändringar som behövde göras för att nå en kvalitet vi kan stå för var inte förenliga med den tidsram som erbjöds.

Vår diakonala enhet fortsätter att göra ett stort och viktigt arbete med att erbjuda människor en vardag med stöd och gemenskap, något som behövs överallt, både inom organisationen och samhället i stort. Enheten har öppnat en mötesplats i tillfälliga lokaler, som kommer flytta in i övervåningen på vårt café i Kristinahuset när det är färdigrenoverat, och där ytterligare utveckla verksamheten.

Bostadssituationen i Stockholm är svår och segregationen ökar. Tillsammans med Stockholms Stad utreder Stora Sköndal hur en ny stadsdel kan etableras på området där människor i olika åldrar och med olika förutsättningar ska kunna bo, arbeta och leva. Ett väldigt spännande, roligt och svårt arbete. Vackra Kristinahuset byggs om till café och konferensanläggning för allmänheten, och kommer på så sätt fler människor till gagn, helt i linje med våra värderingar. Vi hoppas att området kommer att bli ett ännu attraktivare utflyktsmål för allmänheten och ge våra medarbetare, boende och patienter mervärde i närmiljön.

Inom äldreomsorgen är vi stolta över att ha anställt aktivitetscoacher till våra boenden. Det är viktigt att den enskilde har makt över sin egen vardag och våra aktivitetscoacher påminner om att alltid sätta den enskildes önskemål i centrum.

Men coacherna skapar även härliga aktiviteter för de som bor hos oss, med allt från museibesök och skönhetssalong, till körsång, bakning och pubkvällar. Tillsammans använder vi vår samlade kompetens för att göra varje dag till en dag med hög livskvalitet. Efterfrågan på våra platser är stor och vi hoppas kunna öppna nya verksamheter för att kunna erbjuda fler människor möjlighet till bra äldreomsorg.

På vår klinik för neurologisk rehabilitering har vi nu en ännu större fantastisk terapiträdgård. Här finns också en av Sveriges mycket få mottagningar för patienter med ME (myalgisk encefalopati/chronic fatigue syndrome). Trycket av remisser från hela landet blev oerhört stort, och en del av året tvingades vi stoppa

remissflödet för att få möjlighet att ta hand om redan inskrivna patienter. Det är en viktig och bortglömd patientgrupp vi möter här, och vi är glada att kunna bidra till utvecklad forskning och vård. Kliniken är fortfarande en av tre ledande vårdgivare avseende specialiserad neurologisk rehabilitering (akut och planerad) i Stockholm.

Stiftelsen Stora Sköndal har återigen klarat av att bli ISO certifierad, både gällande kvalitet och miljö, vilket är en garanti för att vårt arbetssätt är rätt. Miljöarbetet har alltid varit viktigt för oss, men i takt med att omvärlden blir mer miljömedveten behöver även vi utveckla vår kompetens. Under 2016 har vi tagit ett ordentligt tag i detta, vilket vi ska fortsätta med under 2017.”

Våra verksamheter

Två av våra äldreboenden: Solgården med balkonger ut mot Drevviken och trappan upp till övervåningen på Kyrkbyn.

Äldreomsorg

Stora Sköndal har i dag 8 st äldreboenden i Sköndal, Hökarängen och i Nacka. Vi erbjuder boenden för de som behöver extra stöd och omsorg, de med demenssjukdom eller Parkinsons.

Alla enheter erbjuder omsorg och vård av god kvalitet och med uttalad respekt för den enskildes behov. Vi arbetar efter IDA-modellen (Inflytande, Delaktighet, Aktivitet) för att

säkerställa ett boende där individen själv bestämmer över sin vardag.

De flesta av våra verksamheter ligger naturnära och ändå nära stan. Här finns plats för både stillhet och energi. Våra volontärer gör också vardagen roligare och lättare för både boende och personal. Vi arbetar i människans tjänst, för att göra livet så bra det bara går för de människor vi får förmånen att möta.

Korttidsboende

På Johannesgården på Stora Sköndal finns åtta platser för korttidsboende, växelvård och avlastning.

Boendet är anpassat till personer över 65 år som behöver trygghet och extra närhet till vård och omsorg, till exempel efter en tids sjukdom.

Omvårdnadspersonal, sjuksköterska, fysio- och arbetsterapeut arbetar i team med den boende. I fokus står alltid de individuella målen för vistelsen. Tillsammans planeras och genomförs insatserna, och vi arbetar aktivt för att den boende ska känna delaktighet och ha inflytande över sin situation. Anhörigstöd och samverkan är en annan viktig del av vardagen.

På korttidsboendet är lägenheterna ljusa med eget badrum, pentry och wifi. I huset finns också gemensamma utrymmen för den som vill titta på tv, prata eller äta i sällskap med andra.

Att vara klar i huvudet det allra största

Eleonora Nordquist är 97 år gammal och tycker att ämnet kanske börjar bli lite uttjat:

– Ja, de brukar vilja prata om det. Att jag är så gammal. Men jag vet inte om det är så mycket att diskutera.

Född och uppvuxen i Järvsö, med sex systrar och en bror, kom Eleonora Nordquist till Stockholm 1942, och fick jobb i en affär på Götgatan som sålde kappor. Lönen var 35 kr i veckan, något så storslaget att Eleonora fick smak för storstan och stannade på Söder nästan för gott. Flytten till Stora Sköndal är första gången hon bor utanför tullarna sen barndomen. Men hon trivs. Det är vacker natur och lägenheten är ljus och lagom stor. Personalen ger hon med beröm godkänt och bästa vännen Elsa bor rakt över i korridoren, det är trevligt.

– Jag är ju ofta med på det som händer här, gymnastik och ballongtennis och bingo och allt vad det kan vara. Fotvård får vi ibland, det är väldigt skönt. Och ibland kommer det någon som sjunger, han är så trevlig. Men jag har alltid tyckt mycket om att vara själv. Det är skönt att vara ifred, tycker jag. Förr om åren så sydde jag alltid, men nu har jag lite annat. Jag sköter mina räkningar själv, till exempel. Det tar en himla tid, ska du veta!

Vi pratar om naturen som är så vacker härute, och om kyrkan som ligger så prydligt placerad utanför fönstret, som på ett vykort.

– Det är så backigt bara! Det är svårt att ta sig omkring. Jag har ju en rollator också, men den vågar jag inte använda ute. Nej, hu, om jag skulle ramla. Det vågar jag inte. Jag ser lite dåligt nu också, med vänster öga. Men jag trivs väldigt bra. Tyvärr har jag förlorat aptiten på sistone, och det är så konstigt för jag är inte deprimerad och jag äter nästan ingen medicin. Vill du ha en chokladbit?

Det vill jag. Vi pratar vidare om dansen på Sturegatan där hon träffade sin man, om Rådhuset där de gifte sig, om konfirmationen hemma i Järvsö ("Alla konfirmerade sig på den tiden, så var det bara.") och tittar på bilder från barndomshemmet och på lunchutflykter med vännerna från Stora Sköndal.

– Han dog i förra veckan, min goda vän. Och hon där är också död. Och mina syskon. Jo, så blir det.

Och jag undrar om det finns någonting hon drömmer om eller längtar efter, men Eleonora Nordquist svarar vänligt:

– Att fortsätta vara klar i huvudet, det är det enda. Man kan inte ha så mycket större anspråk. Det är min enda önskan.

ELEONORA NORDQUIST
i sin lägenhet på äldreboendet Kyrkbyn

Förskola

På Stora Sköndals förskolor går fantasi och kreativitet hand i hand med demokrati och rätten att känna sig trygg. Vi lägger stor vikt vid att skapa rum för barnens egna planer. Genom lek och projektarbeten fångar vi upp, fördjupar och utmanar barnens erfarenheter, tankar och intressen.

Med vår etiska och estetiska profil fångar vi förskolans uppdrag att förmedla kunskaper och värden. Det etiska handlar för oss om relationer och omtanke. Genom möten i vardagen skapas trygghet och delaktighet. Det estetiska för oss är upplevelsen och erfarenheten av bildskapande, musik, drama, dans, lek och litteratur. Vi provar oss fram och utforskar tillsammans genom lek och barnens intressen, vilket kan ge glädje hela livet.

På Stora Sköndals förskolor arbetar engagerade och välutbildade pedagoger, alla utbildade förskollärare eller barnskötare. Idag finns vi i Tollare i Nacka och i Sköndal.

Härligt att stolt få hänga upp sin teckning på förskolan Lilla Sköndal.

Moderna lägenheter i gruppbestaden på Nils Lövgrens väg.

Gruppbestad LSS

Nils Lövgrens väg 1 är en gruppbestad i Sköndal för personer med rätt till stöd och service enligt LSS. Här har vi sex nyrenoverade lägenheter med 1–3 rum och kök.

På området finns fina promenadstråk intill Drevviken, utomhusgym, bad och under sommaren en uppvärmd handikappanpassad utomhuspool. För familj och vänner finns en övernattningsslägenhet på området.

På gruppboendet har vi ett helhetsperspektiv där fysiska och sociala aktiviteter visar vägen till välbefinnande och ökad självständighet. Vi utgår alltid från den enskildes önskemål och förmåga. Vår utgångspunkt är att varje individ själv har svaren på hur hen vill leva sitt liv.

Stödboende/ träningsslägenheter

På Stora Sköndal erbjuder vi träningsslägenheter med stöd av kvalificerade kontaktpersoner. Personerna som får beslut om träningsslägenhet bedöms vara i behov av ett individuellt anpassat stöd som ett led i processen till att bli självständiga.

De personer som blir beviljade träningsslägenhet behöver även ha en pågående sysselsättning för att kunna bo där.

I våra träningsslägenheter bor ensamkommande som hunnit fylla 16 år under vistelsen i Sverige och fått permanent uppehållstillstånd.

För att kunna umgås med nära och kära finns en gästsslägenhet på området för anhöriga att hyra.

Danilo, 4 år, förskolan Lilla Tollare, avdelningen Kompassen

– Hela dagarna leker Elmer och jag polis! Det är det roligaste. Man ska inte smyga och så, men ta bovar och springa. Ute gör vi det, inne får man inte springa. Att leka med Elmer är det roligaste!

– Idag fick vi bara soppa, den var inte så god. Till mellis brukar det vara olika saker, hård macka och mjuk macka och puffar och frukt. Elmer tål inte samma mat som vi. Han äter bara allergisk mat.

– Jag har ett syskon, Theo. Han är två år, han går på Sjöstjärnan. Han leker bara med leksaker.

– Jag bygger en raket som åker ut i rymden. Man åker till mellan planeterna. Astronauten har en sladd som sitter fast, annars kan man dö. Jag vill inte åka rymdraket! Nehej, då får man bara ligga och ligga och ligga där. Och det låter så mycket när elden sprutar ut, det vågar jag inte.

– Magneterna är bäst att bygga med. Såna har jag inte hemma. Jag har byggt ett hus och här är det bilar och här en raket.

– Jag tycker inte om när det kommer glitter på allting. Får jag gå nu?

Filippa, 4 år, förskolan Lilla Tollare, avdelningen Kompassen

– Jag gör ett kort till min kusin Klara. Det är en stor kusin. Jag vet inte riktigt hur stor. Julia är snabbare än mig. Hon kan springa jättefort. Hon är också en kusin.

– Jag har ett syskon som heter Jonathan. En gång rymde han. Idag! Han skulle äta lunch och så kom han hit! Han går på Bläckfisken bara. Han är två och ett halvt.

– Hemma brukar vi leka i varsitt rum med olika saker. Vi har varsitt rum. På min säng ligger ett paket till min gamla kompis Amanda. Hon vill att jag ska komma på hennes kalas, så det ska jag.

Min mamma köpte paketet när jag var på förskolan. Det är pärlor och en väska. Jag önskar mig samma som Amandas paket. Min mamma vet det nu.

– Idag fick vi soppa till lunch. Den var god, tyckte jag, med kanske morötter i?

– Det finns en tomtevättling här som välter saker. Dom är elaka och osynliga och kan gå igenom allting.

– Det roligaste är att bygga saker.

Varma vårdagar lockar utemiljön studenterna på området.

Pilbacken – ett boende för ensamkommande flyktingungdomar

I vår verksamhet Pilbacken, finns ett boende för ensamkommande ungdomar mellan 15 och 19 år som beviljats permanent uppehållstillstånd eller är i asylprocess. Vi erbjuder skolstöd varje dag och under vardagkvällar erbjuds dessutom skolstöd från kontrakterade ämneslärare.

Hos oss finns en kompetent personalgrupp som är välutbildad, erfaren och flerkulturell. Vi samarbetar nära god man, socialtjänsten, skolan och det lokala föreningslivet.

Vi inspirerar och peppar ungdomarna att ta del av föreningslivet i Stockholm för att hitta vägar

in i det svenska samhället och vi ger dem kunskap om samhällets olika institutioner. Vi ger ungdomarna förutsättningar att klara ett självständigt liv med allt vad det innebär av språk, utbildning och kunskap om hur det svenska samhället är uppbyggt och fungerar. I förlängningen ska det resultera i att de blir redo för ett eget boende eller ett boende i träningslägenhet. Stora Sköndal erbjuder boende hela vägen från eget rum till boende i lägenhet.

Ersta Sköndal Bräcke högskola

Ersta Sköndal Bräcke högskola bildades för snart 20 år sedan genom sammanslagning och integrering av högskoleutbildningar, forskningsverksamheter och vidareutbildningsprogram vid Ersta diakoni och Stiftelsen Stora Sköndal. Sedan 2010 är även Bräcke Diakoni delägare.

Högskolan bedriver utbildning på grund- och avancerad nivå i vårdvetenskap, socialt arbete, teologi, kyrkomusik och psykoterapi. Utbildningarna förenar teori och praktik, forskning och yrkesfält, och ger speciellt utrymme för aktuella livsåskådnings-, professionaliserings- och samhällsfrågor. På skolan bedrivs också forskning om det civila samhället, palliativ vård och organisations- och arbetslivsetik.

Ersta Sköndal Bräcke högskola är idag inne i en expansiv fas vad gäller nya utbildningsprogram, fort- och vidareutbildning, forskning samt internationalisering. Skolan finns på tre campus i Stockholm och Göteborg, och har sammanlagt ca 1400 studenter.

“Familjen är dina vingar. Utan dom? Svårt att flyga.”

Abass Abdirisak Moalim är 17 år och kom själv till Sverige från Somalia på våren 2014. Han fick snabbt permanent uppehållstillstånd och bor sen två år tillbaka på Pilbacken, Stora Sköndals boende för ensamkommande ungdomar. Han går i en sprintklass på Södermalm, en språkintröducerande utbildning för nyanlända, och hoppas kunna söka svenskt gymnasium till hösten. Drömmen är att bli polis.

– Innan jag kom hit, jag hade gått sex år i skola. Nu annorlunda. Jag får bra utbildning, bra skola, gratis lunch! Och bra personal på Pilbacken. Dom uppmuntrar mig. I Somalia fick jag inte göra saker, inte spela fotboll. Dom ville alla skulle hela tiden gå till moskén.

Men det är inte bara vardagen som är annorlunda i Sverige, klimatet är också något helt annat. Men Abass älskar snön, och skrattar stort när han berättar om första snöfallet:

– Så mycket socker! Det var så jag tänkte! Så mycket socker!

I Somalia har Abass ingen familj kvar. Hans mamma är borta sen två år tillbaka och ingen vet vad som hänt henne. I Addis Abeba i Etiopien finns pappa Abdirisak och de åtta syskonen, fem pojkar och tre flickor mellan fyra och sexton år. Dit skickar Abass de pengar han kan spara från studiebidraget, i hopp om att familjens vardag ska fungera lite bättre.

– Mina syskon går inte i skola. Dom jobbar på gatan. Sånt, skor, du vet? Ja, putsar, putsar skor.

Abass nya liv består av skola, fotboll och vännerna på Pilbacken. När det blir för svårt att sova pratar han med personalen, några av dem med egen erfarenhet av att vara nya och ensamma i Sverige. Att det har gått bra för dem ser Abass som en styrka och en inspiration, det kan gå. Om han bara jobbar på.

– Nu kämpar jag hårt för att bli klar med skolan. Jag vill läsa samhällsprogrammet och sen söka polis. Jag vill stanna här. Och sen jobba utomlands, för FN. Det kan gå. God bless Sweden, skrattar han lite generat.

Engelskan har han lärt sig parallellt med svenskan, mest från Netflix. Annars är favoritprogrammet svenska realityserien ”Tro, hopp och kärlek”, om fyra präster som letar efter kärleken. Själv tänker han vänta med kärleken ett tag. Den får i alla fall stå på paus tills de andra målen är uppfyllda. Hjärtat är fullt ändå.

– Mest av allt jag vill att min familj ska komma. Jag vet inte om det går. Jag vet inget. Dom säger att drömmen kan bli sann, men jag vet inte... Jag vill bo på landet med dom. Ha några djur! Familjen är dina vingar, you know? Utan dom det är svårt. Svårt att flyga.

ABASS ABDIRISAK MOALIM
vid sin skola på Södermalm

Neurologisk rehabilitering

På Stora Sköndal har vi arbetat med specialiserad neurologisk rehabilitering sedan 1977 och vårt kunnande och engagemang är stort. Vi arbetar med individuellt anpassad rehabilitering, och kommer tillsammans med patienten fram till vilken träning som ger bäst återanpassning samt hur intensiv och hur lång träningsperioden behöver vara.

Vi arbetar i team bestående av läkare, sjuksköterska, undersköterska, arbetsterapeut och fysioterapeuter, logoped, kurator och psykolog, alla med specialiserad inriktning på neurologiska sjukdomar och skador. Vi ser rehabilitering som ett lagarbete med patienten i centrum.

Idag består vårt rehaberbjudande av dag- eller heldygnshabilitering, fysioterapimottagning och logopedmottagning. Vi har även en Sveriges första fristående mottagning för diagnosen ME/CFS.

I rehabiliteringen finns många olika träningstekniker och metoder t.ex. i keramik- och läderverkstan, snickeriet, med datorbaserad träning, yoga, qi gong eller balansträning med wii-spel.

Fastigheter

På området hyr Stora Sköndal ut bostäder till framför allt seniorer, studenter och till människor som av olika anledningar har svårt att få fäste på bostadsmarknaden.

Här finns också verksamhetslokaler för olika ändamål. Seniorboendet för personer över 65 år är ett boende i villa eller lägenhet med tillgång till gemensamhetslokaler. Flera seniorföreningar erbjuder aktiviteter till de boende i området. Studentbostäderna hyrs i första hand ut till studenter på Ersta Sköndal Bräcke högskola.

Stora Sköndal ansvarar för parkarbeten, renoveringar och annat underhåll av fastigheterna på det 80 hektar stora området.

Daglig verksamhet

På Stora Sköndal erbjuder vi arbetslivsinriktad daglig verksamhet individuellt eller i grupp, inom de verksamheter vi själva bedriver på området Stora Sköndal: äldreboende, förskola, service eller trädgård.

Vi arbetar även med externa samarbetspartners för att hitta meningsfull sysselsättning utifrån deltagarnas önskemål, om både fysiska och sociala aktiviteter, som promenader, simning eller gemensam matlagning. Vi erbjuder också samtalsgrupper och estetisk verksamhet.

Majoriteten av personalen har högskoleutbildning och alla har läst minst omvårdnadslinjen. Alla har erfarenhet av att arbeta med personer med funktionsnedsättningar. Vi arbetar utifrån den enskildes behov och förmåga med övertygelsen att varje individ själv har svaren på hur hen vill leva sitt liv. Vårt förhållningssätt är coachande, för att stärka individen att själv kunna styra sitt liv för att nå sina mål och drömmar.

Att själv kunna styra sitt liv är ett sätt att uppnå mål och drömmar.

Tufft, utmanande – och väldigt lärorikt

Mia Främberg är socionom och kurator vid neurologisk rehab och den nyöppnade ME/CFS-mottagningen. Förutom att stötta patienter med samtal och utrymme för reflektion kring livssituationen, handlar hennes arbete även om att rent praktiskt hjälpa de patienter hon möter. Det kan vara allt från samtal med Försäkringskassan kring patienters sjukförsäkringssituation till att ge råd och stöd kring ansökan om färdtjänst, hemtjänst eller andra stödinsatser:

– De jag möter har ofta många frågor som snurrar. Tillsammans med patienten försöker jag reda ut hur situation ser ut och diskuterar och tydliggör på vilket sätt patienten kan hitta lösningar för att få sin vardag att fungera, vilket handlingsutrymme och egna lösningsmöjligheter som finns. Jag fungerar som en socialarbetare inom hälso- och sjukvård, och erbjuder samordningsstöd i kontakt med myndigheter.

2016 har varit ett år av nya utmaningar. ME/CFS-mottagningen fick på kort tid 600 remisser och många patienter fick vänta länge på ett första möte.

– Det har varit spännande och utmanande att vara med och starta en ny mottagning. Och det är en tillgång att ha neurologisk rehab och kunskap om funktionsnedsättningar i botten. Vi fick en tuff start, en helt ny verksamhet och sen ett sånt tryck från patienterna. Det har varit en läroprocess. Men teamets styrka har också blivit tydlig. Vi jobbar väldigt tight och har skapat bra arbetsmetoder för vår samlade kompetens.

Under 2017 hoppas Mia Främberg att satsningen på ME/CFS-mottagningen ska fortsätta med samma kraft – och på bättre avtal:

– Att med bättre avtal kunna erbjuda mer. Att kunna korta väntetiderna. Att när det är medicinskt motiverat kunna erbjuda de svårast sjuka patienterna inläggande vård och rehabilitering. Jag hoppas också att vi kommer kunna erbjuda ännu mer stöd till närstående.

Men trots utmaningar och stora förändringar råder det ingen tvekan om att Mia Främberg trivs med sitt jobb:

– Det är ett varierande arbete! Och lärorikt att få möta så olika människor och följa deras kamp och acceptansprocess, kring vad det innebär att leva med en kronisk sjukdom – det är hoppfullt.

ME/CFS
Myalgisk encefalomyelit eller Chronic Fatigue Syndrome, i dagligt tal kallat för kroniskt trötthetssyndrom.

Mia Främberg
Kurator / Aukt. Socionom

MIA FRÄMBERG
Socionom och kurator

Socialpsykiatri – Nybacken eller stöd i eget boende

På Stora Sköndal erbjuder vi två former av boendestöd inom socialpsykiatrin, antingen på Nybacken som är vårt boende för vuxna med psykisk ohälsa, eller i den egna bostaden.

Verksamhetens arbete är inriktat på att ge den enskilde möjlighet till en högre grad av autonomi. Genom vägledning får den enskilde stöd att bättre klara avvägningen mellan omgivningens krav och den egna förmågan.

Lugn, förutsägbarhet, struktur är viktiga delar i boendestödet. Målet är alltid att den enskilde ska få det stöd hen upplever sig behöva för att nå sina egna mål. Även om förutsättningarna kanske inte medger att en hel aktivitet kan utföras självständigt, så finns det alltid delmoment som med rätt stöd kan utföras på egen hand.

Inomhus- och utomhusmiljön på Nybacken.

VÅRA VERKSAMHETER | SOCIALPSYKIATRI & DAGVERKSAMHET

Dagverksamhet

Dagliljan är vår dagverksamhet för den som är under 65 år och har demenssjukdom. Här finns möjligheter till flera olika aktiviteter, både fysiska och stillasittande.

I köket lagar vi mat och i trädgården odlas kryddor och grönsaker som kan avnjutas vid måltiderna. Vi målar, bakar, ägnar oss åt trädgårdspyssel, lyssnar på musik, promenerar i närheten av Drevviken och åker gärna iväg på utflykter. Personalen är engagerad och kunnig, med specialkompetens riktad mot demenssjukdom och aktiviteter.

På Dagliljan får deltagarna själva vara med och påverka hur de vill att dagen ska se ut, allt efter intressen och förmåga. Målet med verksamheten är att deltagarna ska vilja komma hit med glädje och lust varje dag.

Dagen fylls av aktiviteter som känns bra och meningsfulla, som att baka och bjuda på en god äppelkaka.

”Man måste brinna lite!”

På Nybacken finns 29 singelhushåll för vuxna med psykisk ohälsa. Här bor idag 26 kvinnor och män med olika grader av funktionsnedsättningar. Under 2016 gick verksamheten igenom en mängd stora förändringar, och verksamhetschefen Siv Molin beskriver det som ett tufft år med en hel del motstånd och rädsla för det nya. Men också som ett fantastiskt roligt och utvecklande år.

HUR BÖRJADE ÅRET?

– Jag tillträdde som verksamhetschef i oktober 2015 med uppdraget att jobba ordentligt framåt för klienternas bästa. Det har handlat om att i grunden utveckla verksamheten, tydliggöra hur vi jobbar och lyfta upp metoder att arbeta med. Vi vill modernisera boendet.

OCH HUR HAR DET GÅTT?

– Vi har mycket bra och mätbara resultat. Nästan ingen sjukfrånvaro i personalen. Och klienterna är mycket mer självständiga än vad de var för ett år sen. Det är en stor positiv förändring. Folk som kommer hit utifrån, anhöriga och handläggare ser förändringen och att utvecklingen har gått framåt. Det är yrkesmässigt stimulerande.

HUR HAR FÖRÄNDRINGEN SETT UT I PRAKTIKEN?

– Att lagstiftningen är mycket mer levande hos alla som jobbar på Nybacken och att den leder oss i vårt arbete varje dag. Det kanske låter lite konstigt, men lagarna är grunden i en demokrati och vårt uppdrag finns ju där, svart på vitt. Vi ska främja ”ett självständigt liv i gemenskap med andra”. Vi vill få människorna att bli självständiga och kunna leva sina liv på bästa sätt så det passar

just dem. Och där är samtalet vårt viktigaste redskap. Det vuxna, mogna samtalet. Det mesta går ju med lite humor och nyfikenhet! Jag är inte så rädd för att ifrågasätta. Och när jag pratar med en klient eller någon i personalen så har jag inte alla svar, och det kan jag säga till dem, ”Du, jag vet inte. Kanske kan du lista ut det själv?” Sen har vi ändrat om en del. Det fanns 26 lägenheter när jag kom hit, nu finns det 29. Personalytor har gjorts om till lägenheter. Nybacken är ju till för de som bor här, inte för oss som jobbar.

MEN DET ÄR INTE ALLTID SÅ POPULÄRT ATT ÄNDRA PÅ SAKER?

– Det har varit ett tufft år, helt klart. Ett av de tuffare! Men det har blivit så bra, och blir så mycket bättre varje dag. Personalen är engagerad och närvarande. Våra klienter är kapabla till saker de inte vågade drömma om tidigare. Det kan vara värt lite frustration. Man måste brinna lite om man ska ha det här jobbet.

VAD HOPPAS DU PÅ UNDER NÄSTA ÅR?

– Under 2017 hoppas jag att vi ska fortsätta jobba och leva som vi lär. Att vi ska se möjligheter. Att vi ska fortsätta fråga ”Hur kan vi göra det här bättre?”. Och att vi ska fokusera på brukarmakten. Vi får aldrig falla tillbaka i ett ”stackars dig”-tänk. Det är synd om alla människor ibland, men det får inte vara grunden i vårt arbete här. Tvärtom!

HUR SER DU LÅNGSIKTIGT PÅ VERKSAMHETEN?

– Här jobbar vi utifrån tanken att vi inte ska behöva finnas. Att Nybacken så småningom förvandlas till försökslägenheter och stödboenden. Då har vi kommit i mål.

Diakonala enheten

Diakonala enheten finns till för boende, brukare, patienter, anhöriga, studenter och anställda på Stora Sköndal. Hit kan man vända sig om man känner sig ledsen, orolig eller utmattad. Eller om man vill dela sin glädje med människor som förstår ens situation.

Här finns också utrymme att diskutera, ifrågasätta och förändra – eller bara dricka kaffe tillsammans. Hos Diakonala enheten samordnas också volontärverksamheten, det betydelsefulla ideella engagemanget.

Under veckorna träffar man på Diakonala enheten och volontärerna i stora delar av verksamheten. I Kristinastugan och på café Nyfiket finns alltid tid och utrymme för samtal. Under 2016 hölls anhörigsamtal, vekomässor, musikstunder och reflektionsgrupper, man ordnade pilgrimsvandringar och matlagning. Under 2017 utökas verksamheten med barn/familje- arbete, hantverksgrupp/språkcafé och ytterligare tillfällen till möten med alla som vistas på Stora Sköndal.

Kristinastugan ligger i hjärtat av Stora Sköndal, med egen trädgård och uteplats.

Pool och strandbad ligger vackert intill Drevviken.

Handikappbad

Arbetet med handikappbadet inleddes 1961 och är idag Stockholms enda uthomhusbad för människor med funktionshinder. Hit kan även familj och närstående följa med.

Badet ägs av Stora Sköndal men Stockholms stad ansvarar för verksamheten. Drevviken ligger precis intill poolområdet och det går bra att bada vid sandstranden eller från bryggan.

I änden av bryggan finns en bra trappa med räcke ned i vattnet. Den uppvärmda handikappanpassade utomhuspoolen och strandbadet är populära utflyktsmål under sommarmånaderna.

Ett uppdrag som ger mer än det tar

”2016 var ett utmanande år, men mycket positivt och roligt. Det hände väldigt, väldigt mycket. Året gick väldigt fort. Och uppdraget växer. Kristinastugan och vårt café Nyfiket har varit mycket i fokus, med alla de aktiviteter vi haft där. Nu har vi Nyfiket öppet varje onsdag mellan 14 och 16 och får besökare från hela området och från resten av Sköndal. I övrigt har vi haft anhörigsamtal, kyrk- och musikstunder, reflektionssamtal, pilgrimsvandring, matlagning...

En enorm förändring för oss alla var ju att asylboendet stängdes, med allt vad det innebar av flytt och uppbrott. Vi är ändå väldigt glada att så många av de fantastiska volontärerna som engagerat sig valde att stanna kvar. De behövs i allra högsta grad och fyller en så viktig funktion, för de människor de träffar inom Stora Sköndals olika verksamheter.

Nu fortsätter vi med alla de aktiviteter vi redan har igång, och satsar även på några nya under 2017. Allt handlar om att vi gör saker tillsammans. Att vi med värme och vänlighet försöker frigöra människors egna möjligheter.

Några höjdpunkter under det gångna året var lägerverksamheten under sommaren, för de barn som bodde på asylboendet, ”Världar möts”-festen i församlingshemmet där vi lagade mat från världens alla hörn, åt, sjöng och delade gemenskap, och så Allhelgonahelgen när vi öppnade kapellet för ljusständning och samtal, och bjöd på te och kaffe. Det kom så otroligt mycket folk och alla var så glada och tacksamma över den enkla, men varma inramningen. Det gör vi om!

Under 2017 hoppas jag att vi ska fortsätta ha tid för de goda samtalen, det är de som är vår grund. Det är lätt att bli fartblind när det går bra och är så här roligt. Vi ska hitta en nivå vi mår bra på, där vi kan fortsätta finnas till för andra. Så att vi kan se och fånga upp nya behov när de kommer, och hinna stanna upp ibland när det behövs.

Det är ju ett fantastiskt uppdrag vi har. Det ger mer energi än det tar!”

ANNIKA LÖFGREN
Diakon och enhetschef
Diakonala enheten

Årsredovisning 2016

*Direktionen och direktorn för Stiftelsen Stora Sköndal,
org. nr 802000-6725, avger härmed årsredovisning
för verksamhetsåret 2016.*

Direktion

MARGARETHE ISBERG, ORDFÖRANDE
Kommer senast från tjänsten som domprost i Västerås stift. Arbetat som präst i nästan 40 år, varav 25 i Stockholms stift. Har haft uppdrag i kyrkomötet och kyrkostyrelsen. Suttit i direktionen sedan 2014.

CHRISTER EGGEFORS, VICE ORDFÖRANDE
Civilingenjör lantmäteri 1970. 15 år i Stockholms kommun: projektledare för exploateringsprojekt i innerstaden, fastighetsvärdering, kommunens expert i domstolsärenden, och i ledningen för förvaltningen av stadens fastighetsinnehav.

MAGNUS BODIN
Diakon och socionom med magisterexamen i socialt arbete. Stor erfarenhet av människovårdande arbete inom både ideell och offentlig sektor. Har suttit i Stora Sköndals direktion sedan 2014.

STEN BOSTRÖM
Samhällsadministrativ utbildning. Sakkunnig i läkemedels-, hälso- och sjukvårdsfrågor för äldre inom PRO. Ombudsman inom hyresgäströrelsen och platschef på konferensanläggning, aktiv inom RTP och Reumatiker-distriktet i Stockholm som kanslichef samt CTRF.

KATJA ELVÄNG
Tidigare auktoriserad revisor vid KPMG. Har sedan 1995 varit verksam i egna bolag samt suttit i ett antal bolagsstyrelser inom både privat och offentlig sektor. Sitter sedan 2009 i Stiftelsen Stora Sköndals direktion.

TOMMY LENBERG
VD för branschorganisationen Byggherrarna. Har tidigare haft chefsbefattningar i Stockholms läns landstings fastighetsbolag Locum samt varit förvaltningschef för landstingsservice i Uppsala läns landsting.

NALIN PEKGUL
Arbetar som sjuksköterska. Ledamot av Sveriges riksdag 1994–2002. Startade SSU-Tenstas läxläsningsverksamhet 1989. Sitter sedan 2016 i Stora Sköndals direktion.

OLLE RYDBERT
Konsult inom företagsutveckling och fastighetsförvaltning. Tidigare VD och ekonomidirektör i fastighets- och tjänsteföretag. Suttit i direktionen sedan 2002.

ÅSA HALLGREN, DIREKTOR/VD
Utbildad ekonom och sjuksköterska med studier i service management och sociallagstiftningens tillämpning. Har drivit eget vårdbolag, särskilt boende och hemtjänst. Verksam som direktor på Stora Sköndal sedan 2010.

STORA SKÖNDALS DIREKTION
Tommy Lekberg, Katja Elväng, Nalin Pëkgul,
Sten Boström, Åsa Hallgren, Magnus Bodin,
Margarethe Isberg, Christer Eggefors.

Ledningsgrupp

Åsa Hallgren,
Direktor/VD

Christer von Essen,
Prodirektor/vVD

Lena Nilsson, områdeschef
Neurologisk rehabilitering

Annika Nagy,
Affärsutvecklare

Sanna Tidala,
Kvalitetschef

Anna Toll, områdeschef
Stöd och omsorg

Elin Vikström,
Personalchef

Lena Hjalmrud,
Marknads- och
kommunikationschef

Helena Gille,
Äldreomsorgschef

Maria Fredriksson,
Ekonomichef

Förvaltningsberättelse

STIFTELSENS ÄNDAMÅL

Stiftelsen Stora Sköndal är en ideell stiftelse med diakonal inriktning och har enligt sina stadgar till ändamål

- att** utbilda främst ungdom till diakoner, diakonissor, kyrkokantorer och socialarbetare till tjänst i Svenska kyrkan och samhället i övrigt,
- att** utöva egen diakonal verksamhet bl.a. i form av vård av äldre personer, sjuka och handikappade eller andra som är i behov av hjälp eller stöd,
- att** främja vetenskaplig forskning inom områden av betydelse för stiftelsens verksamhet.

Direktionen vid Stora Sköndal bedriver sedan ett par år tillbaka en kontinuerlig utvärdering som avser att hitta fler möjligheter för att inom ramen för stiftelsens stadgar och ändamål hitta andra former att bedriva verksamhet. Detta omfattar såväl organisatoriska frågor som strategier för att bredda verksamheten. Ett resultat av utvärderingen är beslutet om att bolagisera delar av verksamheten. I ett första steg kommer fastigheterna och förvaltningen av dessa att överlåtas till ett antal fastighetsbolag inom koncernen med Stiftelsen Stora Sköndal som moderföretag.

STYRELSE OCH LEDNING

Direktionen (stiftelsen Stora Sköndals styrelse) förvaltar stiftelsens medel och ansvarar ytterst för att stiftelsens ändamål efterlevs.

En av direktionen utsedd direktor sköter den löpande förvaltningen av stiftelsens angelägenheter. Direktor har till sin hjälp en ledningsgrupp som utöver direktor består av prodirektor, områdeschefer för äldreomsorg, neurorehabilitering, stöd och omsorg, förskoleverksamhet, fastighet samt chefer inom verksamhetsstöd.

Främjande av ändamålen

Utbildning och forskning bedrivs sedan 1998 genom Ersta Sköndal Bräcke högskola AB som ägs gemensamt av Stora Sköndal (40 procent), Ersta diakoni (40 procent) och Bräcke diakoni (20 procent). Vid Ersta Sköndal Bräcke högskola AB bedrivs utbildning på grund- och avancerad nivå i vårdvetenskap, socialt arbete, psykoterapi, teologi och kyrkomusik. Några av utbildningarna leder även fram till yrkesexamina såsom sjuksköterske-, socionom- och psykoterapeutexamen.

Vid högskolan bedrivs bl.a. forskning om det civila samhället, palliativ vård och etik, teologi, vårdvetenskap och socialt arbete.

Diakonal verksamhet sker primärt genom att driva vård, stöd och omsorg med utgångspunkt i Stora Sköndals värdegrund. Stiftelsen arbetar kontinuerligt med värdegrunden inom samtliga verksamhetsområden utifrån värdeorden jämlikhet, omtanke och förändring.

Diakonala enheten bestående bl.a. av en präst och två diakoner fyller en viktig funktion på Stora Sköndal som stöd för kunder, anhöriga och medarbetare inom de olika verksamhetsområdena. Verksamheten bedrivs i nära samarbete med Farsta församling.

Vård, stöd och omsorg omfattade vid utgången av verksamhetsåret totalt 326 platser i särskilt boende inom äldreomsorg fördelat inom 8 vård- och omsorgsboenden, 16 platser i särskilt boende för yngre personer med demensdiagnos, 29 platser i särskilt boende för personer med socialpsykiatriska behov samt 24 platser i ett HVB-boende med inriktning mot ensamkommande flyktingbarn. Vidare finns 12 platser för boende i träningslägenhet, samt daglig verksamhet och gruppbostad inom LSS. Det under november månad avvecklade ABT-boendet omfattade totalt 92 platser.

VÅRD AV SJUKA OCH HANDIKAPPADE

Neurologiska rehabiliteringskliniken vid Stora Sköndal rehabiliterar personer med neurologiska sjukdomar och skador både inom slutenvård och öppenvård. Slutenvården har 28 vårdplatser och öppenvården tre mottagningar; logopedmottagning, mottagning för fysioterapi samt ME/CFS mottagning.

På Stora Sköndals område finns en badanläggning avsedd för personer med funktionsnedsättning. Handikappbadet ägs av stiftelsen men drivs av idrottsförvaltningen, Stockholm stad.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Stiftelsen har 2016 sålt Magnoliatomten (Sköndal 1:19) till bolag inom koncernen.

Driften av äldreboendet Ekbacken i Sundbyberg upphörde 2016-03-31 till följd av ansträngd driftekonomi.

Ett nytt vård- och omsorgsboende startades i maj 2016 i Nacka kommun och består av 72 platser. Under april 2016 startades förskolan Lilla Tollare i Nacka Kommun med plats för 90 barn.

En dagverksamhet för yngre personer med demensdiagnos startades under sommaren 2016 med 15 platser.

Ett särskilt boende för personer inom LSS personkretsen öppnade under 2016.

Avtalet med Migrationsverket om 92 platser för ABT-boende har sagts upp under året.

Ekonomi och verksamhet

Stora Sköndal är en stiftelse som bedriver verksamhet utan vinstsyfte, men för verksamhetens långsiktiga utveckling och möjlighet till måluppfyllelse är ett positivt finansiellt resultat nödvändigt. Stora Sköndal har under en längre tid befunnit sig i en omställningsperiod p.g.a. både avslut och uppstart av olika verksamheter. Sedan 2014 har den organiska tillväxten varit positiv och förväntas så fortsätta.

OMSÄTTNING OCH RESULTAT

Nettoomsättning per verksamhet (belopp i tkr)	2016	2015
Äldreomsorgen	225 956	234 619
Neurologiska rehabiliteringskliniken	54 849	48 624
Stöd och omsorg	43 494	33 840
Förskoleverksamhet	20 471	4 712
Fastighetsförvaltning	49 383	47 965
Stöd och servicefunktioner	1 328	1 757
Summa	395 481	371 517

Nettoomsättningsökningen med 6,4 procent mellan åren är i huvudsak en effekt av att förskoleverksamheten bedrivits under ett helt verksamhetsår jämfört med uppstartsåret 2015, samt att avveckling av ett vård- och omsorgsboende ersätts med ett annat nyöppnat.

Årets rörelseresultat på 290,9 Mkr inrymmer realisationsvinst från markförsäljningen med 323,9 Mkr. Vidare har pensionsskuldförändringen medfört att rörelseresultatet förbättrats med ytterligare 8,4 Mkr. Årets värdering av fastighetsbeståndet redovisar fortsatt stora övervärden. Enstaka byggnader har värderats till ett marknadsvärde som är lägre än bokfört restvärde varvid nedskrivningar har gjorts ned till det beräknade marknadsvärde. Årets netto nedskrivningar av enskilda byggnader uppgår till 14,8 Mkr.

Korrigerat för ovan är rörelseresultatet i den löpande verksamheten fortsatt svagt med den skillnaden att resultatet i år tyngs av kostnader i samband med expansion och omprofilering av verksamheter jämfört mot tidigare års neddragningar av verksamhet.

Under 2017 förväntas en förbättring av resultatet i den löpande verksamheten då antalet uppstarter är få och tidigare nystartade verksamheterna är förbi uppstartsskedet. Expansionen sker i huvudsak inom befintliga verksamheter och lokaler.

FINANSIELL STÄLLNING OCH MEDELSPLACERING

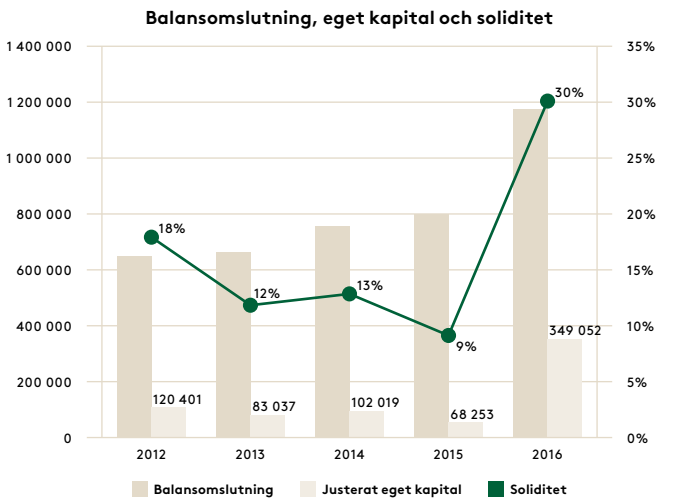
Eget kapital	Stiftelse-kapital	Balanserat resultat	Årets resultat
Ingående eget kapital 2016-01-01	10 467	85 027	-32 784
Disposition av föregående års resultat		-32 784	32 784
Årets resultat			280 990
Utgående eget kapital 2016-12-31	10 467	52 243	280 990

Eget kapital med tillägg för egna fonder och gåvomedel uppgår till 349,0 Mkr (68,3) och avkastningen på det egna kapitalet uppgick till 80,5 procent (-48,0).

Soliditeten uppgick per balansdagen till 30 procent (9). Stiftelsens kapital är till övervägande del placerat i det fastighetsbestånd där verksamhet bedrivs. Soliditetstalen påverkas därför i hög grad av hur beståndet värderas. En

extern fastighetsvärdering har utförts under 2016 och i denna värderas fastighetsbeståndet inom Stora Sköndals område till 1 097 Mkr motsvarande ett övervärde på 457 Mkr. Vid justering för detta övervärde blir soliditeten 49 procent (44).

Från verksamheten genererat kassaflöde före förändring av rörelsekapital uppgick till 1,4 Mkr (-15,5). De räntebärande skulderna uppgick per balansdagen till 498,0 Mkr (502,8) med en genomsnittlig ränta om 2,2 procent (2,3). Medelsplacering sker enligt Stiftelsens Stora Sköndals placeringsriktlinjer.

INVESTERINGAR

Årets investeringar uppgår till totalt 95,6 Mkr (91,6). Av investeringarna utgör 81,3 Mkr investeringar i fastigheter. Under senaste femårsperioden har investeringarna uppgått till 345,4 Mkr och för 2017 uppgår investeringsbudgeten till 90,2 Mkr.

MILJÖ

Stora Sköndal bedriver verksamhet som är tillståndspliktig enligt Miljöbalken och är sedan 2011 miljöcertifierade enligt SS-EN ISO 14001. Varje tillståndspliktig verksamhet arbetar med egenkontroller som ett verktyg för att säkerställa att miljöbalkens grundläggande krav på resurshushållning med hänsyn till miljö och hälsa efterlevs, men även vikten av att ha kontroll och förståelse för den miljöpåverkan

våra verksamheter har. Ett antal miljöaspekter har identifierats varav transporter, energianvändning samt kemikalie- och avfallshantering har bedömts som särskilt viktiga och för dessa områden har under året viss mätning och kontroll genomförts. Vid större upphandlingar ställs relevanta miljökrav på tilltänkta leverantörer.

RISKER I BEDRIVEN VERKSAMHET RISKFAKTORER

- Stora Sköndal bedriver verksamhet på konkurrensutsatta marknader där det finns aktörer med ägargrupper som har en annan finansiell styrka än den Stiftelsen Stora Sköndal har.

- Verksamheten drivs huvudsakligen i egna lokaler och på egen mark. Detta gör att Stora Sköndal som fastighetsägare har det fulla ekonomiska ansvaret för de krav som från myndigheter och beställare ställs på våra fastigheter. Med kund- och vårdval blir även den estetiska utformningen viktig för att vara en stark konkurrent inom våra verksamhetsområden.

- Lokalförsörjningen är av avgörande betydelse för såväl beläggning, kvalitet, ekonomi som arbetsmiljö. Stora Sköndal är beroende av en organisk tillväxt för att finansiera den mångfacetterade verksamheten och det nödvändiga underhållet av fastigheter och mark som stiftelsen har i sin ägo.

- 81 procent av nettoomsättningen utgörs av intäkter genom avtal med offentliga beställare, vilket leder till ett stort beroende av ett fåtal aktörer. Politiska beslut kan därmed snabbt ändra de ekonomiska förutsättningarna.

- Finansieringsrisk kan uppstå som en konsekvens av svag resultatutveckling.

- I den verksamhet som stiftelsen bedriver kan det inte uteslutas att händelser inträffar som kan användas för att misskreditera stiftelsen.

Riskhantering

- Ett särskilt Finansråd föreslår till direktionen placeringsstrategier och strategier för upplåningen. Strategin är att placera med hög säkerhet och god avkastning samtidigt som behovet av att behålla en god likviditet och därmed säkerställa att stiftelsens betalningsberedskap hålls på en hög nivå.

- Bildande av fastighetsbolag som har att äga och förvalta det fastighetsbestånd som idag ägs av stiftelsen.

- Expansion utanför Stora Sköndals område har skett genom vård- och omsorgsboendet Villa Tollare och förskolan Lilla Sköndal i Nacka kommun. Detta breddar kundbasen samtidigt som det skapar förutsättningar för en bättre driftekonomi.

- Avyttringen av markområdet Sköndal 1:19, ursprungsfastighet Sköndal 1:1. Avyttrat markområde utgjorde 19 252 kvm av ursprungsfastighetens totalareal om 725 548 kvm. Realisering av marktillgången genererar ett betydande kapitaltillskott samtidigt som kvarvarande fastigheter sammantaget värderas till det värde som förelåg per 2015-12-31.

- Det kvalitetsledningssystem som tidigare införts för verksamheterna och verksamhetsstöd i överensstämmelse med kraven i SS-EN ISO 9001:2015 har förstärkts med hjälp av digitala verktyg. Kvalitetsledningssystemet hjälper direktion och ledning att planera, genomföra och följa upp det aktiviteter och förbättringsmöjligheter som krävs för utvecklingen samt hantera både eventuella brister i verksamheten och kriser som uppstår. Beslut har fattats om förstärkning inom strategiska områden som upphandling, kommunikation och kvalitet. Detta bedöms som särskilt viktigt med hänsyn till det förändringsarbete som pågår under ledning av direktor och ledningsgrupp.

RESULTATDISPOSITION

Årets resultat 280 990 096 kronor

Årets överskott behandlas enligt följande:

Balanseras till kommande år 280 990 096 kronor

Resultatöversikt och nyckeltal 2012–2016

Belopp i tkr då ej annat anges

Resultatöversikt	2012	2013	2014	2015	2016
Nettoomsättning	244 801	237 484	325 811	371 517	395 481
Övriga intäkter	29 106	405	54 582	1 186	325 432
Rörelsekostnader	-273 288	-259 545	-350 105	-395 543	-429 966
Rörelseresultat	619	-21 656	30 288	-22 840	290 947
Resultat från finansiella investeringar <i>varav realisationsvinster</i>	-13 025	-13 484	-11 555	-9 944	-9 957
Resultat efter finansiella poster	-12 406	-35 140	18 733	-32 784	280 990

Nyckeltal	2012	2013	2014	2015	2016
Investeringar					
Balanserade utgifter	2 783	241	311	-	-
Byggnader och pågående nyanläggning	80 192	16 641	42 297	88 031	81 351
Inventarier	2 069	5 882	7 695	3 624	14 325
Investeringar totalt	85 044	22 764	50 303	91 655	95 676
Ekonomisk ställning					
Justerat eget kapital	120 401	83 037	102 019	68 253	349 052
Lån	487 749	404 064	436 439	502 783	498 038
Balansomslutning	660 733	670 009	761 662	795 382	1 179 000
Övervärde i fastigheter	423 874	424 407	429 569	504 245	457 154
Nyckeltal					
Nettoomsättning per anställd	763	886	942	908	942
Rörelsemarginal	-11,6%	-10,0%	-7,2%	-3,6%	-6,7%
Nettomarginal	-16,9%	-15,6%	-10,8%	-6,3%	-9,2%
Avkastning på eget kapital	-10,3%	-42,3%	18,4%	-48,0%	80,5%
Avkastning på totalt kapital	-0,8%	-3,6%	4,4%	-2,5%	24,7%
Soliditet I	18%	12%	13%	9%	30%
Soliditet II	50%	46%	45%	44%	49%

DEFINITION AV EKONOMISKA TERMER

Justerat eget kapital
Eget kapital med tillägg för fonderade gávomedel.

Övervärde i fastigheter
Skillnaden mellan ett externt beräknat marknadsvärde och bokfört restvärde.

Nettomarginal
Nettoresultat i relation till nettoomsättning.
(Korrigerat enligt ovan).

Rörelsemarginal
Rörelseresultat i relation till nettoomsättning.
För 2016 gjorts för resultatpåverkan föranlett av markförsäljning, nedskrivning av fastighetsvärden samt avsättning för tryggnade av pensionsåtagande inklusive löneskatten på avsättningen.

Avkastning på eget kapital
Nettoresultat i relation till justerat eget kapital.

Avkastning på totalt kapital
Rörelseresultat plus realiserade finansiella intäkter i relation till balansomslutningen.

Soliditet I
Justerat eget kapital i procent av balansomslutningen.

Soliditet II
Soliditet I med tillägg för övervärde i fastigheter.

Resultaträkning

Belopp i tkr då ej annat anges

	Not	2016	2015
Rörelsens intäkter			
Nettoomsättning	1	395 481	371 517
Övriga rörelseintäkter	2	325 432	1 186
		720 913	372 703
Rörelsens kostnader			
Råvaror och förnödenheter		-29 589	-26 355
Övriga externa kostnader	3	-116 866	-91 467
Personalkostnader	4	-238 662	-259 164
Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	8, 9, 10	-43 638	-18 387
Övriga rörelsekostnader		-1 209	-170
		-429 966	-395 543

Rörelseresultat	290 947	-22 840
------------------------	----------------	----------------

Resultat från finansiella investeringar			
Resultat från övriga värdepapper som är anläggningstillgångar	5	695	1 768
Ränteintäkter och liknande intäkter	6	524	11
Räntekostnader och liknande kostnader	7	-11 176	-11 723
		-9 957	-9 944

Resultat efter finansiella poster	280 990	-32 784
--	----------------	----------------

ÅRETS RESULTAT	280 990	-32 784
-----------------------	----------------	----------------

Balansräkning

Belopp i tkr då ej annat anges

	Not	2016-12-31	2015-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter	8	915	2 084
		915	2 084
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	9	597 173	596 365
Maskiner och inventarier	10	26 167	17 002
Pågående nyanläggning	11	43 273	9 140
		666 613	622 507
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernföretag	12	1 200	200
Andelar i intresseföretag	13	1 500	1 500
Andra långfristiga värdepappersinnehav	14	58 501	63 445
Långfristiga kontraktsfordringar		18 700	18 700
		79 901	83 845
Summa anläggningstillgångar		747 429	708 436
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		26 059	23 513
Fordringar hos koncernföretag		332 076	43
Övriga fordringar	15	7 210	4 669
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	16	18 352	13 811
		383 697	42 036
Kassa och bank			
		47 874	44 910
		47 874	44 910
Summa omsättningstillgångar		431 571	86 946
SUMMA TILLGÅNGAR		1 179 000	795 382

	Not	2016-12-31	2015-12-31
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital			
Stiftelsekapital		10 467	10 467
Balanserat resultat		52 243	85 027
Årets resultat		280 990	-32 784
		343 700	62 710
Avsättningar			
Fonder och villkorliga gåvor	17	5 352	5 543
Avsättningar för pensioner	18	159 042	165 852
		164 394	171 395
Långfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut		498 038	502 783
Övriga långfristiga skulder		22 350	2 642
		520 388	505 425
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		27 687	21 456
Skatteskulder		843	4 324
Skulder till koncernföretag		77 355	-
Övriga skulder	20	9 545	7 768
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	21	35 087	22 304
		150 518	55 852
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		1 179 000	795 382

Kassaflödesanalys

Belopp i tkr då ej annat anges

	2016	2015
Den löpande verksamheten		
Rörelseresultat	290 947	-22 840
Av- och nedskrivningar som belastat detta resultat	43 638	18 387
Realisationsvinst materiella anläggningstillgångar	-324 149	-
Utrangering byggnad	1 190	170
Utrangering inventarier	20	-
Utdelningar	733	397
Erhållna räntor och räntebidrag	524	11
Erlagda räntor och liknande poster	-11 467	-11 662
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital	1 436	-15 537
Förändringar i rörelsekapital		
Ökning (-) / minskning (+) av kortfristiga fordringar	-10 143	-2 625
Ökning (+) / minskning (-) av kortfristiga skulder	17 311	-14 998
Ökad (-), minskad (+) bindning i rörelsekapital	7 168	-17 623
Kassaflöde från den löpande verksamheten	8 603	-33 160
Investeringsverksamheten		
Förvärv av byggnader och anläggningar	-81 351	-88 031
Förvärv av inventarier	-14 325	-3 485
Ersättning avyttrad mark	77 355	-
Ersättning avyttrade materiella anläggningstillgångar	522	
Ökning (-) / minskning (+) av finansiella tillgångar	-1 000	-
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-18 799	-91 516
Finansieringsverksamheten		
Investeringar i vp-portfölj	-2 238	-8 341
Försäljning i vp-portfölj	7 144	-
Lösen reversfordran	-	84 000
Aktieägartillskott intressebolag, återfört	-	800
Deponerade medel, kund	20 000	-
Ökning (+) / minskning (-) av avsättningar	-7 001	15 097
Upptagna lån	-	69 677
Amortering av skuld	-4 745	-3 333
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	13 160	157 900
Årets kassaflöde		
Likvida medel vid årets början	44 910	11 684
Likvida medel vid årets slut	47 874	44 910
Kommentarer: Likvida medel utgörs av kassa och bank		

Tilläggsupplysningar

ALLMÄNNA REDOVISNINGSPRINCIPER
Årsredovisningen har upprättats enligt Årsredovisningslagen (1995:1554) och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3). Redovisningsprinciperna är oförändrade jämfört med föregående år.

INTÄKTSREDOVISNING
Intäkter i vårdverksamheten redovisas i enlighet med BFNR 2012:1 enligt uppdrag på löpande räkning, dvs. i den period som prestationerna har utförts.

Hyror faktureras i förskott men intäktsförs i den period som hyran avser. Erhållna bidrag intäktsförs vid bidragstillfället med influtet belopp. Utfästelse om bidrag redovisas efter det att bindande beslut från bidragsgivaren har mottagits.

FONDER, VILLKORLIGA GÅVOR OCH BIDRAG
Fondmedlen utgörs av erhållna gåvor och donationer. Stiftelsen Stora Sköndal förvaltar dessa medel i enlighet med av givaren lämnade förutsättningar och disponerar avkastning och kapital, till den del som inte är bundet, för ändamål som anknyter till stiftelsens verksamhet. Erhållna bidrag och kollektar redovisas till influtet belopp som rörelseintäkt och används för att täcka kostnader i den löpande verksamheten.

RESULTAT AV FÖRSÄLJNINGAR
Vinster eller förluster vid försäljning av andra anläggningstillgångar än värdepapper redovisas bland övriga rörelseintäkter eller rörelsekostnader. Försäljning av anläggningstillgångar redovisas när bindande avtal träffats och risken övergått till köparen. Som försäljningsresultat redovisas skillnaden mellan erhållen köpeskilling och direkta och indirekta anskaffningskostnader.

Resultat från försäljning av värdepapper i den löpande förvaltningen redovisas som resultat från finansiella investeringar.

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Immateriella anläggningstillgångar
Datasystem som är av väsentligt värde för kommande år har redovisats som immateriella anläggningstillgångar. Bokfört värde utgörs av skillnaden mellan anskaffningsvärde och avskrivning enligt plan. Internt inom företaget har definitionen av datasystem av väsentligt värde skärpts vilket medför att investeringar i datasystem kommer att kostnadsföras i högre utsträckning än tidigare år.

Komponentmetod vid redovisning av materiella anläggningstillgångar
Tidigare har en byggnad/fastighet indelats i huvudkomponenterna mark, markanläggning och byggnad. Kravet på utökad komponentredovisning regleras i ”K3-regelverket” och utifrån detta har såväl anskaffningsvärde som ackumulerade avskrivningar fördelats i ytterligare fem komponenter. Detta har gjorts för samtliga av Stora Sköndals drygt 200 fastigheter. Uppdelning av varje byggnads bokförda värde har gjorts med komponentindelningen, stomme, tak, fasad, inre ytskikt, installationer samt hyresgästanpassningar enligt en metod som baseras på ett kalkylerat återanskaffningsvärde för byggnaden och en bedömd kvarvarande nyttjandeperiod för varje enskild komponent.

Byggnaderna med den nya komponentindelningen redovisas till anskaffningsvärdet med avdrag för årlig värdeminskning enligt plan. Anskaffningsvärdet definieras som samtliga externa kostnader som krävs för att byggnaden ska kunna tas i bruk för sitt syfte. Från detta anskaffningsvärde görs avdrag för erhållna bidrag hänförligt till byggnaden. Bedömning av eventuellt nedskrivningsbehov görs för varje enskild byggnad enligt extern värdering baserat på en kassaflödesanalys varvid jämförelse görs mellan detta värde och byggnadens restvärde. Väsentliga avvikelser i värdet redovisas som nedskrivning i resultaträkningen om värdenedgången bedöms vara bestående.

Extern värdering utförs årligen och om intern värdering utförs används av branschen vedertagna metoder.

Som maskiner och inventarier redovisas sådana inventarier, maskiner, verktyg, fordon, byggnadsinventarier mm. som nyttjas inom verksamheter, administration och servicefunktioner.

Som pågående nyanläggningar redovisas nedlagda kostnader för byggprojekt som ännu inte avslutats eller tagits i bruk.

ANDELAR I DOTTERBOLAG OCH INTRESSEFÖRETAG
Andelar i dotterbolag redovisas till anskaffningsvärdet. Andelar i intresseföretag redovisas till anskaffningsvärdet inklusive lämnade aktieägartillskott. Nedskrivning sker vid bestående värdenedgång.

FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER
Finansiella instrument värderas utifrån anskaffningsvärdet i enlighet med kapitel 11 och redovisas som en finansiell tillgång eller finansiell skuld i balansräkningen när stiftelsen blir part av instrumentets avtalsmässiga villkor. En finansiell tillgång eller skuld tas bort från balansräkningen när den avtalsenliga rätten eller förpliktelsen till kassaflödet från tillgången har upphört eller reglerats.

Värdering av finansiella tillgångar
Vid första redovisningstillfället värderas finansiella tillgångar till anskaffningsvärdet. Efter första redovisningstillfället värderas finansiella omsättnings-tillgångar enligt lägsta värdets princip till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen. Finansiella anläggningstillgångar värderas efter det första redovisningstillfället till upplupet anskaffningsvärde. Bedömning görs vid varje balansdag om det finns någon indikation på att de finansiella anläggningstillgångarna har minskat i värde och provas om nedskrivningsbehov föreligger. Innehav i noterade aktier och andelar redovisas bland anläggningstillgångar med hänsyn till att syftet med innehavet är långsiktigt.

Derivatinstrument där säkringsredovisning inte tillämpas värderas efter första redovisningstillfället enligt lägsta värdets princip till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen.

Värdering av finansiella skulder
Vid första redovisningstillfället värderas finansiella skulder till anskaffningsvärdet. Andra låneutgifter än ränta redovisas som en korrigering av lånets anskaffningsvärde och periodiseras som en del i lånets räntekostnad enligt effektivräntemetoden. Efter det första redovisningstillfället värderas kortfristiga skulder till anskaffningsvärdet och långfristiga skulder värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Derivatinstrument med negativt värde där säkringsredovisning inte tillämpas värderas efter första redovisningstillfället till det belopp som är mest förmånligt för stiftelsen om förpliktelsen regleras eller överläts på balansdagen.

En ränteswap har ett marknadsvärde som är beroende av räntegapet mellan 3-månader Stibor och den avtalade fasta räntan. När 3-månader Stibor är lägre än avtalad fast ränta har ränteswapen ett negativt värde. Ränteswapens nominella belopp och över- eller undervärde per balansdagen presenteras i Not 7 Räntekostnader.

Säkringsredovisning
Stiftelsen har avtal gällande ett antal ränteswappar med varierande nominella belopp och löptider. Avtalen har ingåtts med kreditgivare och är ett alternativ till fasträntelån. Syftet är att säkra risken för förändringar i framtida räntebetalningar på lån till rörlig ränta genom att växla en rörlig ränta, normalt 3 månader Stibor, mot en fast ränta med en angiven löptid.

Stiftelsen tillämpar säkringsredovisning med avseende på säkring av ränterisk när det finns en ekonomisk relation mellan säkringsinstrumentet och den säkrade posten som överensstämmer med företagets mål för riskhantering.

Säkringsförhållandet är dokumenterat senast när säkringen ingås, där dokumentationen innefattar företagets mål för riskhantering, identifiering av den säkrade posten, säkringsinstrumentet och den säkrade risken samt metod för bedömning av effektivitet. Säkringsförhållandet förväntas vara effektivt för den period som säkringen har identifierats.

Orealiserade värdeförändringar på säkringsinstrument och den säkrade posten som är hänförliga till den säkrade risken redovisas inte givet att kraven för säkringsredovisning uppfylls.

Vid säkring av ränterisk redovisas den erlagda respektive erhållna räntan på säkringsinstrumentet i samma period som den då räntan på den säkrade posten redovisas, vilket innebär att de realiserade värdeförändringarna redovisas i samma period i resultatet.

AVSKRIVNINGAR
Den planenliga avskrivningen på immateriella anläggningstillgångar, markanläggningar och inventarier baseras på en erfarenhetsmässig bedömning av tillgångarnas nyttjandetid. Avskrivning av byggnader sker enligt komponentmetod där byggnads anskaffningsvärde utgör avskrivningsunderlaget och där varje komponent skrivs av utifrån ett framräknat viktat återanskaffningsvärde. Planmässig avskrivning sker utifrån fastställda nyttjandetider enligt nedanstående tabell. Avskrivning beräknas på hela året oavsett när investeringen tas i bruk. Investeringsbidrag som erhålles vid anskaffning av anläggningstillgång reducerar tillgångens anskaffningsvärde och därmed också underlaget för beräkning av avskrivningarnas storlek.

TILLGÅNGSSLAG	NYTTJANDETID
Immateriella anläggningstillgångar, datasystem	5 år
Byggnader, stomme	100 år
Byggnader, tak	50 år
Byggnader, fasad	40 år
Byggnader, inre ytskikt (golv, väggar, innertak)	35 år
Byggnader, installationer (el, rör, ventilation, hiss)	40 år
Byggnader, hyresgästanpassningar	15 år
Markanläggningar	10–25 år
Byggnadsinventarier	10 år
Maskiner och inventarier	10 år
Fordon	5 år
Datorer	5 år

PRINCIPER FÖR REDOVISNING AV UTGIFTER PÅ BYGGNADER
Nedanstående är en beskrivning av de modeller och principer som tillämpas vid redovisning av utgifter på fastigheter och byggnader i enlighet med BFNAR 2012:1, K3-regelverket.

Värdehöjande eller reparation/underhåll
En utgift på en fastighet bedöms ur redovisningssynpunkt utifrån om det är en värdehöjande åtgärd som ska skrivas av över nyttjandeperioden eller om det ska kostnadsföras direkt. Denna bedömning utförs med stöd av teknisk personal, intern eller uppdragstagare, upphandlingsdokument etc.

Huvudprincipen är att det som avser reparation och underhåll utgör en kostnad och skall kostnadsföras medan en värdehöjande utgift ska aktiveras som byggnad och/eller byggnadskomponent och skrivas av under dess bedömda nyttjandetid.

Värdehöjande åtgärder
Bedömningen av huruvida en utgift är värdehöjande och därmed ska aktiveras baseras på en värdering av om åtgärden förväntas ge upphov till framtida ekonomiska fördelar och om det är sannolikt att de ekonomiska fördelarna kommer att tillfalla Stora Sköndal. Dessa fördelar kan uppkomma i form av ökade eller bibehållna interna eller externa hyres- eller andra intäkter. Tillgången ska redovisas och komponentindelas när riskerna övergår till Stora Sköndal vilket är vid leverans och torde för fastigheter vara när en entreprenad slutbesiktigats. Innan risken övergår redovisas utgifterna som Pågående projekt.

Väsentlighetskriterier
Om en utgift enligt ovan bedöms vara värdehöjande skall denna utgift relateras till ett väsentlighetsbelopp vilket bestäms i relation till den enskilda byggnaden som är den minsta redovisningsenheten. Bedömningen görs utifrån summan av utgifterna för en identifierbar och avgränsad åtgärd oavsett storlek på enskilda fakturor. Ett väsentligt belopp anses föreligga dels om det överstiger ett absolut belopp på 100 000 kr, oavsett byggnadens/fastighetens värde, dels om det inte understiger en viss andel av det bokförda värdet på den enskilda byggnaden.

Tillkommande utgifter, återkommande översyn
Tillkommande utgifter eller återkommande översyn på existerande tillgångar ska som huvudprincip aktiveras om de är väsentliga och kan anses vara en förutsättning för att tillgången ska kunna användas för sitt ändamål. Även för sådana åtgärder tillämpas väsentlighetskriterierna.

Utbyte av komponent, utrangering
Om en utgift motsvarar en komponent som, enligt intern utredning, tidigare aktiverats men slitits ut, innebär det att den utbytta komponenten kostnadsförs med dess oavskrivna restvärde och den nya aktiveras. Om den utbytta komponenten tidigare inte har aktiverats, eller inte utan rimlig arbetsinsats kunnat fastställas något restvärde på, görs en bedömning av om den nya åtgärden är värdehöjande eller inte. Den värdehöjande delen av utgiften aktiveras och resten kostnadsförs utan att någon utrangering görs. Denna bedömning görs från fall till fall och med stöd av väsentlighetskriteriet.

Hyresgästanpassning
Åtgärder och utgifter för en hyresgästanpassning förutsätts ge upphov till framtida ekonomiska fördelar i form av ökade eller bibehållna externa hyresintäkter. Dessa utgifter, om de kan anses vara väsentliga enligt ovan, aktiveras som värdehöjande och avskrivning av komponenten, hyresgästanpassning, görs över den förmodade hyrestiden oavsett avtalets ursprungliga löptid förutsatt att det kan göras sannolikt att avtalet förlängs. Avskrivningstiden för komponenten hyresgästanpassningar har satts till 15 år.

LEASINGAVTAL
Leasingavtal redovisas som operationell leasing dvs. leasingavgifter kostnadsförs löpande oaktat om avtalet avser finansiell eller operationell leasing. Hyra av externa lokaler och eller fastigheter redovisas under not och rubriceras där som leasing.

ÖVRIGA FORDRINGAR OCH SKULDER
Fordringar upptas till det belopp varmed de beräknas inflyta och skulder upptas till nominellt belopp.

ERSÄTTNING TILL ANSTÄLLDA EFTER AVSLUTAD ANSTÄLLNING
Stora Sköndal har såväl avgiftsbestämd pensionsplan enligt ITP 1 och förmånsbestämd pensionsplan enligt KAP-KL.

Utgifter för ITP 1 redovisas som en kostnad under den period de anställda utför de tjänster som ligger till grund för förpliktelsen.

Pensionsåtagandet enligt KAP-KL tryggas genom kreditförsäkring hos PRI. Uppgift om pensionsskuldens storlek erhålls från KPA.

Avsättning till pensioner alternativt gottgörelse för pensionskostnader görs årligen varmed skuldfört belopp på konto avsatt för pensioner motsvarar framräknat pensionsåtagande per balansdagen.

KONCERNREDOVISNING
Koncernen utgörs av moderbolaget Stiftelsen Stora Sköndal och de tre helägda dotterbolagen enligt not 12. Koncernredovisning har inte upprättats i enlighet med ÅRL 7 kap 3§ och 5§ med hänsyn till att dotterbolagen inte bedrivit någon verksamhet under räkenskapsåret och att deras resultat- och balansräkningar inte är väsentliga i förhållande till moderföretaget. Som koncernbolag har inte inräknats dotterdotterbolag till Holding 1 då bindande avtal om försäljning av fem tomtbolag har tecknats under år 2016 med planerat tillträde under år 2017. Under året har försäljning av tomtmark skett till dessa dotterdotterbolag och den försäljningen har ur Stora Sköndals synvinkel bedömts vara realiserad i och med de bindande avtalen. I övrigt har inga köp eller försäljningar förekommit mellan Stiftelsen Stora Sköndal och dotterbolagen.

Notanteckningar

NOT 1 Nettoomsättning	2016	2015
Vårdintäkter	287 628	288 324
Hysesintäkter	75 801	71 369
Barnomsorgsintäkter	16 480	4 520
Anslag och bidrag	7 335	1 580
Försäljningsintäkter	8 237	5 724
	395 481	371 517

NOT 2 Övriga rörelseintäkter	2016	2015
Resultat vid avyttring materiella anlägg.n.tillgångar	266	51
Resultat vid avyttring av fastigheter	323 883	-
Erhållna donationer och gåvor	105	125
Kollekter	189	175
Försäkringsersättningar	225	619
Övriga rörelseintäkter	765	216
	325 432	1 186

NOT 3 Övriga externa kostnader	2016	2015
Fastighetskostnader	75 457	60 828
Inventarieunderhåll och leasing	2 840	2 821
Administration och försäljningskostnader	14 629	9 075
Externa konsulttjänster	23 940	18 743
	116 866	91 467

NOT 4 Antal anställda, löner och andra ersättningar		
Medelantal anställda	2016	2015
Män	66	68
Kvinnor	354	341
Totalt	420	409

Medelantalet anställda är omräknat i helttidstjänser och beräknas enligt formeln antal anställningsdagar * sysselsättningsgrad / antal dagar.

Alla förmåner inom anställningsperioden ingår i redovisningen. Hänsyn tas till förändring av sysselsättningsgrad under anställningsperioden.

Löner och sociala kostnader	2016		2015	
	Löner och andra ersättningar	Sociala kostnader (varav pensionkostn.)	Löner och andra ersättningar	Sociala kostnader (varav pensionkostn.)
Styrelse och direktor	1 885	991 (477)	1 908	1 116 (496)
Övriga anställda	169 350	62 371 (12 222)	163 013	90 746 (39 876)
Totalt	171 235	63 362 (12 699)	164 921	91 862 (40 372)

Styrelsearvoden till ledamöter i direktion och utskott uppgår till 581 tkr. (576). Pensionsåtagandet enligt KAP-KL tryggas genom kreditförsäkring hos PRI.

Årets gottgörelse avseende tryggnad av pensionsåtagandet enligt KAP-KL uppgick till 6 810 tkr att jämföra med föregående års pensionsavsättnig på 16 332 tkr.

Direktor har enligt anställningsavtal rätt till individuell pensionslösning motsvarande 25 procent av bruttolönen.

Direktion per balansdagen	2016	2015
Män	4	3
Kvinnor	2	3
Totalt	6	6

Ledningsgrupp per balansdagen	2016	2015
Män	1	1
Kvinnor	9	7
Totalt	10	8

NOT 5 Resultat från övriga värdepapper som är anläggningstillgångar	2016	2015
Utdelning blandfonder	733	397
Försäljningsresultat aktier	-1 500	2 833
Nedskrivning av värdepapper	-	-1 462
Återföring av nedskrivning värdepapper	1 462	-
	695	1 768

NOT 6 Ränteintäkter och liknande intäkter	2016	2015
Ränteintäkter från bank	-	2
Ränteintäkter kortfristiga placeringar	506	-
Ränteintäkter övriga	18	9
	524	11

NOT 7 Räntekostnader och liknande kostnader	2016	2015
Ränteintäkter från bank	11 177	11 416
Räntekostnader övrigt	290	246
Derivat, förändring marknadsvärde	-292	61
	11 176	11 723

Räntederivat

Stiftelsen tillämpar säkringsredovisning med avseende på säkring av ränterisk. Ränteswappar avser att säkra risken för förändringar i framtida räntebetalningar på lån till rörlig ränta.

I samtliga ränteswappar erhåller stiftelsen rörlig ränta Stibor 3m och betalar fast ränta. Stiftelsen har även ingått två swaptioner för vilka säkringsredovisning inte tillämpas.

Per balansdagen finns följande derivatinstrument:

Löptider per avtal		Avtalad fast ränta	Nominellt värde 2016-12-31	Över/under värde 2016-12-31	Nominellt värde 2016-12-31	Över/under värde 2016-12-31
Startdag	Startdag					
<i>Derivat (ränteswappar) som ingår i en säkringsrelation</i>						
2008-09-02	2018-09-03	4,07%	41 750	-3 091	42 750	-4 504
2013-10-25	2016-05-15	1,60%	-	-	16 800	-199
2013-03-01	2017-03-01	1,54%	20 000	-108	20 000	-463
2013-10-25	2017-05-15	1,73%	21 300	-299	21 800	-697
2013-03-25	2018-03-25	1,96%	15 000	-455	15 000	-689
2013-02-09	2018-09-02	2,07%	19 000	-829	19 000	-1 070
2014-11-03	2019-11-02	0,97%	80 000	-2 824	80 000	-1 985
2015-07-09	2020-07-08	0,64%	25 000	-674	25 000	-126
2016-05-16	2020-05-15	2,75%	16 000	-1 531	-	-
			238 050	-9 811	240 350	-9 733
<i>Derivat (swaptioner) som inte ingår i en säkringsrelation</i>						
2013-10-25	2016-05-12	2,75%	-		16 400	-1 288
2013-10-25	2022-05-15	2,75%	21 050	-2 350	21 050	-1 354
			21 050	-2 350	37 450	-2 642

I balansräkning redovisat undervärde	-2 350	-2 642
Totalt undervärde per balansdag	-12 161	-12 375
Lämnad pant för undervärde i swap	6 000	6 000

NOT 8 Balanserade utgifter	16-12-31	15-12-31
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Ingående anskaffningsvärde	6 807	6 807
Årets anskaffning	-	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	6 807	6 807
Ackumulerade avskrivningar		
Ingående ackumulerade avskrivningar	4 723	3 555
Planenlig avskrivning	1 168	1 168
Utgående ackumulerade avskrivningar	5 892	4 723
Planenligt restvärde vid årets slut	915	2 084

De balanserade utgifterna avser övergripande datasystem som är av väsentligt värde för verksamheten.

NOT 9 Byggnader och mark	16-12-31	15-12-31
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Ingående anskaffningsvärde	989 421	909 285
Överfört från pågående nyanläggning	7 235	51
Årets anskaffning	39 983	80 439
Årets försäljning	-7 479	-
Årets utrangering byggnad	-516	-75
Årets utrangering byggkomponenter	-3 340	-
Omklassificering investeringar	-	-279
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 025 304	989 421

Ackumulerade avskrivningar		
Ingående ackumulerade avskrivningar	390 856	366 449
Ingående ackumulerade nedskrivningar	2 200	13 096
Återförda nedskrivningar	-2 200	-10 896
Årets nedskrivningar	17 000	-
Planenlig avskrivning	22 786	24 701
Årets försäljning	-	-
Årets utrangering byggnad	-361	-15
Årets utrangering byggkomponenter	-2 150	-
Omklassificering avskrivningar	-	-279
Utgående ackumulerade avskrivningar	428 131	393 056

Planenligt restvärde vid årets slut	597 173	596 365
Planenlig avskrivning	20 824	13 984

Fastighetsinnehavet avser småhus med beteckning Sköndal 1:1, 1:2, 1:3, 1:4, 1:5, 1:6, 1:8 samt hyreshus med beteckning Sköndal 1:1, Kollekten 1.

Marknadsvärdet per balansdagen uppgick till 1 097 600 tkr enligt externt utförd värdering. Av totala fastighetsbeståndet utgör förvaltningsfastigheterna, dvs fastigheter som upplåts med hyreskontrakt till extern part, 711 500 tkr.

NOT 10 Maskiner och inventarier	16-12-31	15-12-31
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Ingående anskaffningsvärde	77 560	74 352
Årets anskaffning	14 325	3 624
Årets försäljningar	-1 192	-334
Årets utrangeringar	-62	-82
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	90 631	77 560
Ackumulerade avskrivningar		
Ingående ackumulerade avskrivningar	60 558	57 421
Planenlig avskrivning	4 883	3 414
Försäljning	-937	-195
Utrangering	-42	-82
Utgående ackumulerade avskrivningar	64 463	60 558
Planenligt restvärde vid årets slut	26 167	17 002
Kostnader för hyra av anläggningstillgångar	1 450	1 299

NOT 11 Pågående nyanläggning	16-12-31	15-12-31
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Ingående anskaffningsvärde	9 140	1 710
Omklassificering	-	-111
Årets anskaffning	41 368	7 592
Överfört till byggnader och mark	-7 235	-51
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	43 273	9 140

NOT 12 Andelar i koncernföretag		
	Bokfört värde 16-12-31	Bokfört värde 15-12-31
Ingående anskaffningsvärde	200	200
Årets inköp	1 000	-
Utgående bokfört värde	1 200	200

Namn / Org nr	Säte	Kapitalandel 16-12-31	Eget kapital 16-12-31
Norrsköndal Fastighets AB org.nr 556747-5032	Stockholm	100%	71
Sköndalkonens Fastighets AB org.nr 556747-6550	Stockholm	100%	70
Stora Sköndals Holding 1 AB org.nr 559050-5896	Stockholm	100%	1 000

1 141

NOT 13 Andelar i intresseföretag		
	Bokfört värde 16-12-31	Bokfört värde 15-12-31

Ingående anskaffningsvärde	1500	2300
Villkorade aktieägartillskott	-	-800
Utgående bokfört värde	1 500	1 500

Namn / Org nr	Säte	Kapitalandel 16-12-31	Eget kapital 16-12-31
Ersta Sköndal Bräcke högskola AB org.nr 556688-5280	Stockholm	40%	9 902

Ersta Sköndal Bräcke högskola AB redovisade för 2016 ett resultat på 3 682 261 kronor varefter eget kapital uppgick till 24 755 622 kronor.

NOT 14 Andra långfristiga värdepappersinnehav		
	Bokfört värde 16-12-31	Bokfört värde 15-12-31

Ingående anskaffningsvärde	63 445	53 733
Årets nettoinvestering	-	11 174
Årets nettoförsäljning	-6 406	-
Värdereglering till marknadsvärde	-	-1 462
Återföring av tidigare års nedskrivning	1 462	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	58 501	63 445

Aktier och fondandelar	Marknadsvärde 16-12-31	Marknadsvärde 15-12-31
Danske bank diskretionär förvaltning	47 949	32 340
Danske bank kontantdepå	103	31 105
Cliens kapitalförvaltning	16 781	-
Summa aktier och andelar	64 833	63 445

NOT 15 Övriga fordringar	16-12-31	15-12-31
Karin och Sven Sanders stiftelse	184	134
Hyresavräkning Riksbyggen	6 635	4 278
Övriga avräkningsfordringar	391	258
	7 210	4 669

NOT 16 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	16-12-31	15-12-31
Förutbetalda hyresutgifter	6 985	3 293
Förutbetalda arbetsgivaravgifter	-	4
Förutbetalda leverantörsfakturor	1 340	2 633
Övriga förutbetalda kostnader	983	59
Upplupna kundfakturor	6 077	4 752
Upplupna hyresintäkter	271	764
Upplupna inkomsträntor	36	-
Övriga upplupna intäkter	2 660	2 306

18 35213 811

NOT 17 Fonder och villkorliga gåvor	Egna fonder	Villkorliga gåvor	Totalt
Ingående kapital	5 384	159	5 543
Fonderade gåvomedel	-	-	-
Årets utdelningar	-191	-	-191
Utgående fondkapital	5 193	159	5 352

Egna fondmedel		16-12-31	15-12-31
Jubileumsfonden	Investeringar vården	422	422
Elisabeth Wennholms fond	Forskning vården	527	527
Stipendiefonden	Diakoni- och kyrkomusik	68	68
Diakonisällskapets stipendiefond	Fortbildning diakoner	478	478
Alice Petterssons fond	Barn med handikapp	84	84
Nancy och Sigrid Samuelssons fond	Investeringar, handikapp	139	139
Stora Sköndals kyrkogårdsfond	Gravvård	40	40
Hilmer och Ellen Pehrsons fond	Utsmyckning kyrkan	1 126	1 126
Brita och Egon Nirins fond	Utveckling demensvård	954	1 145
Annmarie Östfors fond	Kyrklig verksamhet	464	464
Sture Ramströms diakonifond	Understöd, behövande	35	35
Ingrid Blomqvists volontärfond	Volontärarbete omsorg	265	265
Bror Nybacks minne	Understöd, behövande	147	147
Kerstin Tetzells fond	Främjande diakoni	444	444
		5 193	5 384

NOT 18 Avsättningar till pensioner	16-12-31	15-12-31
Ingående värde konto avsatt till pensioner	165 852	149 520
Årets avsättning till konto avsatt till pensioner	-	16 332
Årets gottgörelse från konto avsatt till pensioner	-6 810	-
Utgående värde konto avsatt till pensioner	159 042	165 852
Beräknat värde av pensionsåtagande	159 042	165 852
Bokförd pensionsskuld	159 042	165 852
Skillnad mellan kapitalvärde och bokförd pensionsskuld	0	0

NOT 19 Långfristiga skulder	16-12-31	15-12-31
Skulder till kreditinstitut / inteckningslån	498 038	502 783
Räntederivat	2 350	2 642
Deponerade medel framtida markförsäljning	20 000	-
	520 388	505 425

Ingen nyupplåning har skett under året. Amorteringarna under 2016 uppgick till 4 745 tkr. Lånen löper mot 3 mån Stibor med en löptid om 1 år. Omläggning av lånen sker årligen varvid ränta och räntemarginal omförhandlas.

NOT 20 Övriga skulder	16-12-31	15-12-31
Personalskatter	3 673	3 434
Lagstadgade sociala avgifter	4 493	4 229
Övriga kortfristiga skulder	1 379	105
	9 545	7 768

NOT 21 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	16-12-31	15-12-31
Oreglerad semester och övertid	8 614	8 333
Upplupna löner och lönebikostnader	4 720	4 755
Upplupna räntekostnader	1 012	921
Upplupna leverantörsfakturor	2 130	1 901
Övriga upplupna kostnader	11 873	1 280
Förutbetalda hyresintäkter	6 479	4 847
Övriga förutbetalda intäkter	259	267
	35 087	22 304

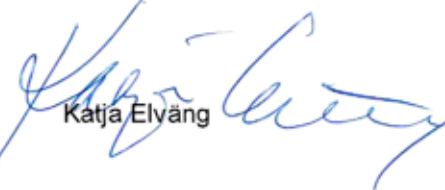
NOT 22 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser	16-12-31	15-12-31
Fastighetsinteckningar:		
Kreditinstitut, för låneskulder	517 688	517 688
Kreditinstitut, för undervärde räntederivat	6 000	6 000
PRI, för kreditförsäkring av pensionsåtagande	144 875	144 875
Förvaltnings AB Storskogen, för hyresåtagande	13 160	13 160
	681 723	681 723
Medel på spärkonto	10 000	500
Eventalförpliktelser (borgen för dotterbolags åtaganden)	82 000	Inga

Stora Sköndal den 21 mars 2017

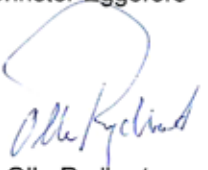

Magnus Bodin

Sten Boström

Christer Eggefors

Katja Elväng

Nalin Pekgul

Olle Rydbert

Asa Hallgren
direktor

Vår revisionsberättelse har avlämnats den 31 mars 2017

KPMG AB

Anders Taaler
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till styrelsen i Stiftelsen Stora Sköndal, org. nr 802000-6725

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Stiftelsen Stora Sköndal för år 2016.¹

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att likvidera stiftelsen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av stiftelsens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.

¹ Stiftelsen Stora Sköndals årsredovisning som denna revisionsberättelse omfattar ingår på sidorna sid 42–67 i detta dokument. Vid upprättande och undertecknande av revisionsberättelsen för 2016 för Stiftelsen Stora Sköndal fanns ingen annan information upprättad i slutlig form, varför revisionsberättelsen inte innehåller något avsnitt om annan information.

- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en stiftelse inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Stiftelsen Stora Sköndal år 2016.

Enligt vår uppfattning har styrelseledamöterna inte handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförordnandet.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen eller om det finns skäl för entledigande, eller
- på något annat sätt handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för stiftelsens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande.

Stockholm den 31 mars 2017

KPMG AB

Anders Taaler
Auktoriserad revisor

Jämlikhet Omtanke Förändring

Jämlikhet för att alla människor
är lika mycket värda

Omtanke för att det är så
vi bygger ett gott samhälle

Förändring för att
vi inte är där än

Det här är Stiftelsen Stora Sköndal

Stiftelsen Stora Sköndal har sitt ursprung i Svenska Diakonisällskapet. År 1905 köpte man området vid Drevviken utanför Stockholm för att här bedriva utbildning och socialt arbete. Man började med ett vårdhem för epileptiker och utökade sedan verksamheten till att bland annat omfatta utbildning i diakonalt och socialt arbete, verkstäder för funktionshindrade, park- och jordbruksarbete, vård för alkoholister och arbetsterapi.

Idag rymmer äldreomsorg, förskola, ensamkommande flyktingbarn, neurologisk rehabilitering, högskola, och människor med funktionsnedsättning inom vår verksamhet. Vår vision är ett samhälle med självklar plats för alla. Två saker gör oss annorlunda: Vi har inget vinstsyfte. Och vi arbetar diakonalt – i människans tjänst. Att vi inte delar ut någon vinst gör att vi kan satsa alla resurser på att utföra vårt uppdrag så bra som möjligt. Att arbeta i människans tjänst handlar om att agera utan krav på motprestation. För oss innebär det också att vi ställer all vår kunskap och kompetens till förfogande. Vi finns för att kunna ge medmänsklig omsorg och utveckling utan religiös eller politisk påverkan.

www.storaskondal.se